

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

201.

Diverse folkminnen.

VII 7

Folkminnen

från

Boa lörd

Innamlade 1923-24

av V. Nygren.

~~1923~~

Yndra käftel.

(111)

201

Andra häftets innehåll.

Kjersti Anders Pers', Nordanå	sid. 89
Anders Carlsson, Knästorp	91
Lars Svensson, Svartehjärup	93
Bengt Nilsson Ek, Stora Uppåkra	101
Karna Mårtensson, Lilla Uppåkra	109
Diverse ifrån Uppåkra socken	113
Anders Henriksson, Nevitshög	117
Nils Christersson, Örup	129
Lars Nilsson, Domanstorp	143
Hans Andersson, Lyngby	145
Nils Larsson, Hvilan	157
Hans Pettersson, Arlöv	165
Maria Andersson, Torup	185
Henriette Coyet, Torup	189
Jöns Åkesson, Stora Mölleberga	191
Nils Larsson, Lilla Mölleberga	193
Register	197

Kjersti Anders Pers.

Nordanå, Kyrkeby socken.

På ägorna till hemmanet Nordanå n:r 7 ligger en äng med ett källsprång, kallat "Fjillan ve vallen." Källan är nämligen i vinkeln mellan en pilevall och vägen från Burlöv. Åtskilliga historier finnas om densamma, hurlyledes den har uppstått och vad som senare tilldragit sig där. Nedanstående är berättat av änkan Kjersti Anders Pers som bor i ett hus på Nordanå n:r 7. Mor Anders Pers är född i Östra Strö 1849 och kom på 1860-talet till Nordanå, där hon bl. a. tjänade hos Karina Anders Jöns, som då var undantagskvinna på n:r 7. Nr 1930-

¹⁾ Ja tjente hos rikstasmannens mor i två år. Å hon sa, ad där va två flickor såm hadde ligged å såved i ängen. Å den ena flickan, så åm marnen va hon dö. Å då skylle di den andra fårr ad hon hadde ö-lajt na. För så dömdo di for-ndan vittne, å så dömdo di den tösen ad hon skolle dö. Å så ingan ad hon skolle avrättas, så ba hon, ad där skolle ble itt ticken ad hon va oskyldi. Å de ble där åsse. Jo då sto där äpp liasåm itt springvann. Å när di sin trådde

1) Riksdagsmannen Ola Andersson, f. i Nordanå 1837.
d. i Malmö 1919.

90.
po di tuorna så sto vanned åpp såm en stråle. Å de for-
mälte hon då, Mor Annors Jyns.

Men sin e där många har kommed fårr nåd, når di har
kommed gåanes po väjen ve tjillan. Ja jick nöre i byen å
molka i två vintra. Å var gång ja kom forbi tjillan, så
slycktes min lilla löjta.

Å en kväll så hadde ja vad å hälsad po en annen pia
såm va wöed govänn me wäj, å hon fylld mi himm. Å når vi
kom forbi där, så kom hon fårr nåd. Hon flö hänn te wäj å
så ad där sto en höj kar å stötte po na, å han hadde ente
nåd hoed. Men ja så ingenting å konne ente begripa va där
va me na.

1)
Så en gång här åppe te Sörens i Burlöv. Di hadde
två tjenare, di va sysken, en bror å en systor. Å di hadde
vad i Malme å kom där imellom 12 å 1 po natten. Å di kom
fårr nåd, en stor forfärdeli hong, lorved å svårt. Å han
jick ettor däm, å hont di jick, så jick han; jick di fort,
så jick han fort, å jick di smått, så jick han smått. Å
han forfylld däm ännu te tjårregåren, å där ble di å me
han, så forsvant han där. Å di ble rent sjuga.

"O den rälja tjillan där närre", sa di allti, "där
kan man rent ble rädd."
10 aug. 1923.

1) Nils Sörensson på Burlöv n:r 4 hade två tjenare
som 1921 råkade ut för den omtalade händelsen.

Anders Carlsson.

Knästorp.

Kvarnägaren och lantbrukaren Anders Carlsson, Knästorp n:r 2, är född därstädes ^{Nov 1938.} 1847. Anders Carlssons kvarn, som han innehåft i över 50 år är en s.k. stubbamölla. Den var ursprungligen byggd i Hardeberga och flyttades till Knästorp 1833. Numera males där endast för husbehov.

En skräddare kommer för troll.

Här va en skräddare en gång, han bode i skomågåre-hused. Så va han här å syde hos minå föräldra, han sad po bored å syde. Å han jick himm sent åm kvällana. Å så sa han: "Ja har vad for träll". - "Å de e väl ente möjlet", sior fär. - "Jo, ja ble så dan så, å tråskona va littå sprock-na, å de ble så ljust så ja konne se sprickorna po tråskona. Ja skala de arjaste ja konne. Men tess värre ja sprant, så va de desamma." - Å de va ingen le man, å ingen löjn-hong ihellor. Han kom ente fårr nåd elles.

8 sept. 1923.

Om Vesums by.

Där skolle vad en går, å där va en kång såm råde åmm ed, såm hidde Vese. Å de va i en går, så ble de delad i fira gåra. De hörde ja många gamla gobba tala åmm.

Di sa ässe, ad där va en dräng såm konne fåd tjyfft de allor bårtaste ställed for fira tusen dalor, men han ville ente ha, ed. De va lided me fira tusen dalor for hondra tynnelann.

Åhnfelt

Kyrkoherde Åkerman och nykterhetslöftet i kyrkan.

Här har vad en präst såm hilde ^{Åhnfelt 1)} Åkerman. En sönda när han hadde präkad, så jick han åmkring i stolana i tjårkan å ville ha församlingsboana te å låva å allri mer smaga start. Men där va ingen ville gå ing po nykterheden.

Så va där en gammal ringare såm hilde Jonas. De va en liden snäll gobbe å mööd beskedli men han hållt mied å en sypp. Så sad han inganåm daren, så sa prästen när han kom nor ti han: "Eftersom ått ingen av församlingsboarna har uppfyllt min önskan, så kommer jag till min gamle käre vän Jonas. Jag inser och anhåller ått han uppfyller min önskan." - "Wä, sa gamle Jonas, "ja tar en sypp när ja kan få han." - "Så väl bekomme då Jonas, åjö me dåj".
De e då varkeli sanninj.

Vinninge-kvinnans besök i Vesum.

2)

Ja va å hänte Vinningekvingan te Ola Annors i Vesum. Där ble kraturen sjuaga, de va artanhondra sjutti. Di dö nästan alla. Så frågte Ola Annorsen mäj åm ja ente ville tjöra nor etor Vinningekvingan, å de jore ja jo. "Men va kan de varra, va sior Mor åmm ed?" Å hon virra po hoeded å ga ente nåd svar.

Å när vi va framme så jick hon å vöjnen å ing i k stallen. Så kom ja bagette. Å när hon då kom ing åm där skammelen, så sa hon ente ett or. Men ingan hon reste så sa hon: "Ja när de slutar me kreaturen, så går de po fålked". Å där dö fira barn fårr däm samma år.

2 juli 1924.

1) Jonas Åhnfelt, f. 1766, kyrkoh. i Knästorp och Tottarp 1824, d. 1846.

2) En mycket anlitad klok kvinna, vid namn Botilla, bosatt i Vinninge, Hyby socken. Hon kallades "den klåga" eller Vinningekvingan. Mera om henne sid. 106, 134.

201

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKLINNESARKIV

Rept. 7. August 93

M.
Barn bl.

Lars Svensson.

Svartehjärup, Uppåkra socken.

okt 1924

Den äldste invånaren i Uppåkra socken är f.n.

f.d. lantbrukaren och byggmästaren Lars Svensson, Svartehjärup. Lars Svensson är född i Åkarp den 11 oktober 1832 och kom redan 1836 med sina föräldrar till Östra Torn (Skingatan) i Lunds landsförsamling. Han blev byggnads- snickare och flyttade 1869 till Svartehjärup, där han först hade jornd jord och sedan arrenderade ett akademihemman. De flesta av Lars Svenssons berättelser äro folkminnen från Torna härad, men då däribland även finns något stoff ifrån Bara h:d, har det syns lämpligt att i denna samling upptaga dem alla. Berättelserna upptecknades d.12 juli 1924

¹⁾
Om namnet "Skingatan".

De va en gammal saga, ad där va en sådden farlia räli bygåda. Då hidde de Gulltörn i forna tidor. De va po Kal den tälltes tid, å så re han ijennom byen å så hållt hästen po å sätta si där i gadan. Jo så sa han: Jaha, ditte e nästan itt vidornamn, Gulltörn, de kan ble Skittatörn i stället. - Så ändra di ed så de ble Skingatan.

1) En vanlig folklig benämning på Östra Tornas by.

Om runstenen i Hjörup (Uppåkra s:n).

Den skolle va övor en såm hadde stypad i udlanned. De e många år sin. Då lå han litta inge i planen. Å då hadde Hans Bäjntsen flytt han fram te gåren. Å han la åpp en stenhöj i haven å satte stenen där å gåren fick hamned Stenshöj.

Men forud hadde ja hört ad där va en såm hidde Ola Nelsen såm hadde den gåren. Å han flytte en himm å skolle ha en liasåm te le-stålpe. Men de jick ente fårr en. Där ble oro i gåren så di hadde ingen rekti tre, å di måtte flytta en ud ijenn.

Sagan om Truls i Änga (Torna härad).

Dar va en gammal saga åm Kångsmarken, där bode en såm hidde Trylls i Änga. De hörde man så meed i mina pågå-år.

Å han hadde fira barn, två sånor å två döttra. Å där kom en dalkulla, ette va ja hörde, å hon sa: Di sånorna bler jär en olycka en gång.

Så skicka han däm ud te udlanned å betalte for däm, så di skolle ente va himme, fårr de han va bled spådd po

Hänkebry
1) Kungsmarken, ett stort uppodlat område i Sandby s:n, gränsande intill Östra Torn. 2) Sagan är lokaliserad till flera andra platser i Norden; i Skåne bl. a. även till Håstenslöv i Norrviddinge s:n, där en visa funnits

201

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV 95

de vised, ad di skolle ble hanom te olycka.

Men di kom i lära, så ad di ble jesällor. Så reste di åmkring, så hadde di hört ad darras far skolle ha ett ställe såm va så å så stort - ja kommor ente ihu här stort de skolle va. Å di dro åmkring te di träffte himm.

Å når di kom nära imod himmed, så va där två systra, å di slo di ijäll. Å så sa di, ad faren sprant å sänjte si i brännen. Så satte di ill po gåren å så reste di ijenn. Å då ble där inga arvinga, så ble de tad te kronan.

Po gårsplassen där har ja vänts med i mina dränga-år, då hyssta vi hö där te kånsggåren i Flinge. Där e koláska å de gåren har bränt å. De syntes ad där hadde vad plöjd. Där va märke ette brännen po den tiden ad ja vändes där. Min far han talte åmm, ad po slyttanhandra-taled så tos där värt år frå vissa härador di såm skolle hyssta.

Om Trolleberg.

De har ja ente hört nåd vidare åm Trålleberj, ån de har hört te Akadémied po gamla tidor. Å Trålleberj skolle ha vågad po å murad åmkring Longagår. Där har vad

Om syskonen på Ängagård (Uppptecknad i Fragment av Eva Wigström, Folkdiktning, sid. 208). Motsvarande svenska folkvisa är "Per Tyrssons döttrar i Vänge" (Geijer-Afzelius n:r 84).

mur rongenåm longagår, men den e nör-reven. Ja kan komma i
hu når di välte den siste biden imod Sanngådan.

Jätten Finn.

(Denna variant av Finn-sågen torde vara ganska genuin, ehuru, i anseende till staden Lunds närhet, det "oäkta" momentet med jättens förstening icke har undgått att komma med).

Ja de va po ellevahondrataled ad di böjde domtjärkan.
Forud va hon böjd me trä å sto i hondra år.

Då ad Fing han hadde fåd den så nära färri, så de va
fråga åm åppjörelsen, då visste ente kången såm rejera, va
han hidde. De fick han ente reda po, udan han skolle jätta
ed. Men då fick han jo reda po ad jätten bode i Romeleklint,
å då re han jo did å fårska ette. Å där sad hon, fruon Fing,
å sjång, hon hadde en liden såm hidde Tjing:

Tjyss, tjyss, lille Tjing,
i maren kommor Fing faren din,
me sol å måne ellor kångens jarteblo.

Å då fick han jo reda po va jätten hidde. Å då kom
han rianes å hållt ve tjårkan å där skolle han sätta ing
den allor siste stenen. Så skreg han:

Fing, sätt nu den siste stenen rätt ing.

Å galen ble han, så han slo den siste stenen rett
nør po han å ville slå han ijäll. Så jick han nør i kapel-
led å fatta åm pelaren, men de e nåd såm di har hogged ing.
1)

Å så hadde di te orspråk åd hon allri skolle ble
færi, där e allti nåd arbéte.

Om väktarna i Lunds domkyrka.

De va po sextitaled åd di sluta å tuda. Di ringde
vår time å så tudas där for vårt kvart. De va åppe i
torned. Å klåckan tie så bårja vaktorna å råva po gadan.

De kommor ja så väl ihu di råva po gadorna:

Nu är klockan 10 slagen

å Gud bevara staden

för tjuvshann

å illebrann

å Gud bevara staden.

Å de vara änna te klåckan fira åm wårnana. Di va
klådda me röa brea snoror åm råcka-årmorna å brea krava
2)

å en stav me en fjär.

1) D.V.s. Kryptan.

2) Snodder.

1)
Trollen i Åkärpebacken.

Men min mor hon talte åmm, ad i Ågarpebacken där va lissåm jättamamsellor. Jo, di skolle vad ve myllaregären. Jo di hadde tjärkegångs-jille. Å där kom di å skolle skolle ha nåd å maden. Å di konne jårra si osynlia. Så sad kvingorna, så hadde di en liden tös å den konne se dåm. Å hon sa: Se mor sicka två mamsellor där kommor, di håppar övor stättan.³⁾ Å di konne ente se dåm, men den lilla tösen konne se dåm.

Brödkakan ifrån trollen.

⁴⁾ Min far han va fydd i Bjerese. Jo han talte åmm en backe där nörad. Där va en dränj såm va ude å tjorde åm framtiden, å där bode träll nöre i backen. Å di va i lav me å baga. Å där va nåd å fela dårras on-töj. Å di la ud grisslan åm han ville lava den te dåm, å de jore han.

Å når di fick bagad, så la di ud en skållekaga å den åd han å ble så farlia stark sin.

1) En för länge sedan borttagen ättenög i Åkarp, Burlöv s:n. 2) "Möllaregården", Åkarp n:r 6. Till gården hörde en väderkvarn (sid. 77). Enligt annan uppgift skulle trollen ha infunnit sig vid ett gille i den närbelägna gården Kabbarp n:r 8. (sid. 61). 3) Vid Möllaregården i Åkarp fanns fordom ett stengärde mellan vägen och åkern, i vilket var en "stätta" (övergång). 4) Bjereshög, Bara h:d.

Stanze
Barra hd
ms. 1923-24

201.

LINDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
uppt.
I I ngars

99.

Ljungby horn.

(Sågen om Ljungby horn har berättaren, såsom slättboar i allmänhet, tydligtvis inhämtat på litterär väg. Det förtäfliga folkliga återberättandet kan dock berättiga den till att upptagas i sammanhang med andra trollhistorier).

Men Jongby horn, de har ja lest en lång beskrivning åm. Å de skolle va tad ifrå trällen, å ja liasåm tror, ad de hållor ståm me ded.

Jo där bode träll ongor en storor sten å julaftan så reste di den po pelare.

Å po Jongby där to di kraften å både kreatur å anned. Så va där jo en grevinna såm sa te stalldrängen åm han våga å ria did å se. Å han re jo did å titta po däm. Å di skolle jo titta po en, å di kom ud me ett horn. Å hadde han drocked å horned, så hadde de vad slut me han jenast. Å di hadde tad en kristen pia, å hon kom ud å vischa te en, ad han skolle ente ta va di bjude, å han slo ed bagåm si. Men där kom en liden dräpp po lännen å hästen å svidde itt sticke å skinged ao. - "Å ri nu ente väjana men ri ragt övor agrana". Men di måtte springa i fårorna frå den ene ännen te den andre. Å därme så satte han ao å re ragt övor agrana. Å han no fram, så di hadde slad åpp vingabryggan ingan di no fram. Å han skolle lägga si

100.
så han ente så jus. Å han hadde fästemo å hon kunne ente
barja si å jick ing te mannen me jus å ville se han, men
då va de slut både me hann å hästen.

Å di lå ettor å ville ha dårras horn å piva tebaga,
å fick di däm ente, så skolle gåren bränna tre gånga.

Tillägg.

Sågnen om det från trollen rövade hornet är lokaliserad även till andra platser i Skåne, såsom Bolmårs högar i Mellangrevie (Oxle h:d) och Gillhög i Barsebäck (Harjagers h:d). Från det sistnämnda stället meddelas här en uppteckning av sågnen, efter berättelse av John Andersson från Barsebäck (F. 1904, elev vid folkskolan Hvilan 1923-24).

"Min farfar - han hidde Annors Jippsen, han dö när han va 94 år - han berättta att där bodde träll i jillhoj. De va ve julatid. Å där lå ett ställe åptte. Å drängarna re där hann å ville ha julaöl å däm. Jo så kom trällen ud me en bågare å ga den ene drängen. Å så tivla han po, att de va öl å slo ed över haljen po hästen. Sin så re han de varsta ha komme himm. Å loporten den sto öppen, så han re tvars ijenom. Men så trällen di kunne ente följa väjarna, di måtte följa fårorna å springa många gångor. Å när då han va kommen ing, så stängde di porten me desamma. Å när di hadde stängt, då va trällen där å banka po porten, men di kunne ente komma ing".

Harjager L. M.

Bengt Nilsson Ek.

Stavrahusen, St. Uppåkra.

Berättelser av f. d. husaren, husägaren Bengt Nilsson Ek, född i Stora Uppåkra 1850. Uppptecknade 9 juli 1924.

År 1926.

Något om enskiftet.

1811 enskiftades Stora Uppåkra (Storapågra) och 1812 Lilla Uppåkra (Lillapågra).¹⁾ I St. Uppåkra by lågo alla gårdarna norr och öster om kyrkan.²⁾ 5 gårdar ligga ännu kvar. N:r 9³⁾ låg där Jöns Hansson (nr. 9) har sin trädgård. På stycket mellan Jöns Hanssons gård och skolan lågo 4 gårdar.⁴⁾ ("Fira gåra i en klynga"). N:r 5 utflyttades i s.v. intill stora landsvägen och fick namnet Åkerslund. Från Åkerslund försåldes i förra hälften av 1800-talet en del arvslotter. Dessa bebyggdes och kallades Stavrahusen (belägna s.v. om kyrkan).

Om Stavrahusen.

Där bode en skomagare di kalla fårr "kångeli håv-skomagare". Å där bode en åpp ad, å di böjde ris-järe - hin

1) Hjärups by blev enskiftad 1811. 2) Den nuvarande kyrkan är byggd 1864, på samma plats som den gamla. 3) N:r 9 är i två delar. Här avses den delen som blev utflyttad. 4) St. Uppåkra skola, som byggdes 1835 av sedermera ärkebiskop Henrik Reuterdahl var ett av Skånes äldsta i bruk varande folkskolehus. Den kvarstod i sitt gamla skick - röda tegelmurar och halmtak - till 1918, då den blev totalt omändrad.

hidde Jackop Pärson - . Å skomagaren to en stavre ifrå
 Jackop Pärson. Så sa Jackop Pärson ti han: Du ska få
 hidda "stavraskomagaren" i all din livstid.

Å därfärr kallar di disse husen for Stavrahusen,
 å de namned får di behålla så länge di står.

Om "Per Sivors killa" m.m.

i St. Uppåkra.

Di kallar den tjillan fårr Pär Sivors tjilla .¹⁾

Där har vad nåd rålet ve den tjillan, så di konnen ente
 få kregen te å trivs i di gårana. Di söjte en mann i
 Annelöv for de dära. Så fick di nåd di skolle kasta i
 tjillan å de skolle ente va synlet po tretti år.

Å ja va i gåren i femtan år, å här ja fick i stal-
 len når de va mårrt så va där hästarompor. Ja fick fatt
 i hästarompor når ja fick i mittelgången å där sto inga
 hästa. - Å ja hadde en liden hong såm hidde Morre. Å en
 kväll så ja en hong i stallen me röa yjen. Å ja trode de
 va morre å kalla po han: Kom Morre, nu går vi ing. Men
 når ja kom ing så la Morre ongor kakkelonen å såv.

De e säkort ad där i Pär Sivors går där va skit.

Alla kräjjen konne ligga å rättt såm de va sprant di åpp
 å vråla.

1) På Stora Uppåkra n:r 3.

Marine
Boon
Kronqvist

201

Uppsal. Inyomms Inyomms
Ber. Nils Edvinsson
Tirupa-käringen. 1851 ? Bergqvist

103.

1923

Hon konne forlé fålk så di ble vilse. Hon va klädd
säm itt fruentimor å lijta en skosnå å va flad i ryggen
säm itt bagetru.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hon dansa me Brågarpe präst. De vill si, dar va en
säm va blen ovänn me prästen po nåd vis. Å prästen skolle
gå te Lillapagra å han jick ad en vall. Å den härne säm
prästen va blen ovänn me han sto där å vänta po han. Han
hadde klädd si te fruentimor å går å mödor prästen å
dansa me han så han ble så trätt så han knaft konne röra
si. Å di fick fårr si ad de hadde vad Tyropa-tjarringen.

För i gamla tidor, säm där va nån säm jore säl å me
si, så skolle di begrava däm i itt tremarka-skäl. (Di fick
ente begrava däm i tjärregåren). De va där säm ad tre
pilevallla stytte ihoppa, imellom Tyrop å Lillapagra å Goll-
ågra. - Så hadde di hitt en benrängel där. De va en säm
hidde Tryls säm hadde gåd å gravad där. Å de va en tjarring
i Tyrop säm hadde jort å me si säl.

Vi hadde vad po dans, en husar säm hidde Fräj, å ja.
Så skolle han fylja sin fästemo te Gollågra. Så ble han
vilse å visste ingen ann rå än å vännå råcken. Han ing-
billa si ad de va Tyropatjarringen.

1) Kyrkoherden i Brågarp Lundius, + 1863.

Om Lillauppåkra n:r 1.

De e en räli plan, Jyns Jyns plan. Där va så många jick vilse, å pilevallan den ble så stor såm en skåw.

En egendomsaffär i forna tider.

Ja har hört talas såm, ad Nels Pärs går i Tyrop den tjyffte di en gång fårr tre snesor ägg å femtan dalor. Åm de kan va sannt, de ved ja ente.

Spöke på Gustavsfält vid Vrams Gunnarstorp.

Ja tjente äppe i skoböjden, de va hos en löjtnant Stråjfort po Gustavsfält ve Vramms Gunnarstorp. Å där va fjortan döa i närfebör po de ställed. Å där sto fjortan stora egor po gåren. Å vi hörde åm kvällana såm de blåste i di egora. Men när vi jick ud å så, så va där ingenting.

Å di andre drängana hadde sitt nåd en kväll, men di ville ente si va de va, fören de ble maren. Å di sa, ad fruon sto vidklädd ve spisen å hon va dö fårr länge sin.

En som gick igen i St. Uppåkra prästgård.

Men de ska ejentelien va rekti sanning, ad där va en ongtagsman te Lars Nels i prästgåren. Å hanses kvinga hon jick ijenn å jick där hänn åm kvällana te

Lars Nels. Å hon va varena kväll udanåm porten.

Å systoren jick å frågte va hon ville å då hadde hon säjt ed, men hon tore ente si va hon sa.

Hon va dö ifrå två glytta.

En gammal smed visar sig på kyrkogården

efter sin död.

Men de e så sannt såm ja siddor här. När ja va ong¹⁾ å tjente Lars Nelsen, prästabonon, å ja jick å harra udanåm

tjärregåren. Å Lars Nelsen kom, å ja sa: Har I sitt den²⁾

gamle Sme-Hansen, han kommor ifrå skolan å ing ad den³⁾

nårra tjärke-lågan. Å Lars Nelsen jick hänn imod han. Han va

va så lij Sme-Hansen såm de hadde vad han säl. Han jick⁴⁾

litta skuled å hadde en knnda po ryggjen. Å Lars Nelsen

titta ettor han, men han va där ente. Å Lars Nelsen jick

derickt hänn te mäj: Nä, ja e ente själ te å konna se han.

Ett talesätt.

En gång hadde Sme-Hansen vad åppe i Skingatorn å där hadde han träfft nån skobóå/å di hadde tji vad me han po nåd vis. Så når han kommor övör Höjebro så stor han: Ja har vad udan-lanns, de e gått å va himma ijenn.

Sin så hadde di de ortöjed: "Ja har vad udan-lanns, liasåm den gamle Sme-Hansen va i Skingatorn".

1) Harvade. 2) Så kallades en smed i St. Uppåkra, vid namn Hans Åkerberg, död på 1860-talet. 3) Kyrkogårdsgrinden. 4) Krokryggad. 5) Skogboar, göingar. 6) Utrikes.

Om kloka gubbar och gummor.

Mor Ek : Vinningekvingan, den har, ja vad hos. i.
Ja va där fårr en tös såm tjente i Pål Annors går i
Lillapagra å hadde itt linn^otoj me mi. Å ja va där tre
gång^o. Å den treje gång^oen så sa hon: Ja I har ente här
å j^orra, fårr de bler hingas helsod.

Å där va en påg å hoeded växte po sned po han.
Å hon ornera rögel^ose fårr han å hon jorde han bra.

Bengt Ek: Ja va hos Åsoms-pågen en gång. Den
han så skräm^oli ud. Ja va där där fårr min kvinga. Ja
hadde itt par hossebann me. Å han wälte me banned po
findrana å alpuana å han ordnera nåd skit.

Till å me Professor Ribbing så sögte han han,
han sögte fårr sin fru.

Men Bäjnt skomagares svärmor i Järop, hon konne
häxa å j^orra ont fårr fålk. Där va mien lehed i^oblann
fålk för i tiden.

Min fars farbror han va dokti t å bota halta öj.
Men hon där åppe i Annelöv, Rantan, hon va dokti.

Så va där Longa-kvingan, fru Larsen. Di konne

1) Nyare uttal av hossebån : strumpeband.
"Åsoms-pågen", bosatt i Åsum, Färs härad, torde ha varit
Skånes mest eftersökte naturläkare. Hans namn var Lars
Mårtensson (f. 1850, d. 1902).

gå å prata åm na, å hon konne si te däm va di hadde säjt.

Di tala åmm, ad di skolle lära ed ingan di jick å
leste.

Men här va en tjarring, di kalla na Staffenschan,
å de hingas mann hidde Staffen. Där va en dräng såm tjente
där, å hon hadde lånt femti öre å drängen. Å te sist så
krövde han na. "Ja, ja här inga penga nu, du får vänta".
Å hon satte nie sårtors ränneskida po han, så han hadde
å skytta hela dan me å gå po dass. Så han jick ti na, å
hon fick behålla di femti örenen, å han ble fri fårr ränne-
skidan.

Från Stora Uppåkra.

Men såm här i Kal Bäjnts går, å den mannen va jift
me två å min mors systra. Å den mannen, tro ente ad han jick
jick ud åm kvällen udan ad han to kniven po si, han skolle
ha stål po si. Å hadde han glemt ed, så va han inge å
hänte ed.

Å där va en röjtare ¹⁾ å han lå i röjtarekammaren.

Å allri ad han fick behålla dynan po si åm nåttorna.

1) Ryktare.

Spökhistorier.Från Lillauppkåra n:r 3&9.

Men där i Gonnar Hans' gård i Lillapågra, såm Pär Mårtens' nu har, där har vad rålet, de har ja sål sitt, när ja tjente te Pål Annors. Vi hadde piekammaren po gavelen å titta hänn te Gonnar Hans går, å där va allti juständ i salen.

Så va där en kammare där di ente ville liggrja. Ja har hört talas åm, där skolle liggrja en hong i en säng. Å där va en dräng to han i nacken å hgtta han nör po golled å sa "Va liggor du här ettor?" Å han ble dålli sin.

Från Nevitshög.

Ja tjente i Növse i tre år, de va i gåren syngan åm tjårkan.

Å vi tösor sad å spant en kväll å mannen va reen te Bjellorp. Å kläckan nie kom hästen po stenóren å vi sa: Nu kommor fär. Å vi sprant ud å så ettor han, men han kom ente fören kläckan tie.

Där va en ongantagsman såm jick ijenn alltid me. Han kom åm nåttorna å låste darorna åpp å kom me itt jus i hannen. Så va där en polpét å en späjel. Så sto han å späjla si där. Hans fostordåttor bode po de ställed. Å sin to han jused å jick hänn te hings säng å titta po fostordåttoren å så blåste han så de va rent ovardet. Han hidde Nels Nelsen å di kalla han fär "Brållen".

Hongana fick allri va i fred där.

Å en kväll så skramla de i salen, såm allt påstel in hadde ramlad nör. Så skolle vi gå ud å se, men där va ente nåd. De va en råli går, den.

Å ja tjente fär mingst-pia. Å vi skolle ta ing räckorna åm kvällana såm lå te bleges i haven. Å kvingan forba våss, ad vi ente skolle gå där ud, när de va mårrt, för då konne vi komma fär nåd.

Men di fick jort rå ve ed, men di tore allri tala åmm, va di hadde jort.

Ja där va mied hånne i Növse för, o ja.

1) Berättade av hustrun Anna Ek, f. 1851.

201

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

109.

Karna Mårtensson.

Lilla Uppåkra.

Verser, rim och barnramsor, meddelade av väverskan
Karna Mårtensson (Karna Mårtens), Lilla Uppåkra, född där-
städes 1851. Uppptecknade juli-augusti 1924.

Om juldagarna.

Julaftan å julada

då har vi så gått såm vi vill ha

Men annda jul

då jemmor mor allt sitt goa sul

Å då befallor far våra påga

ad di skolle ud å måga

å ente stå i stuan å kåga.

("De brugte di all den tiden ja va i Flackarp, så
skolle koorerna ha salt annda jul. Så hållt man åpp hoeded
po däm å fick nästan tjöra hämnorna nör i halsen").

Läsning från bordet.

Tack fårr mad å mätte

Skeen färre å fadad ette.

Om Stanstorpas hed.

Stanstorpa he, bodde vi j å bre
 Ack åm den va övortäckt me stegt fläsk å
 pannekaga, O va de skolle smaga.

Om mars och april.

Tor me sitt långa skägg
 han låcker små barnen ud imenn vägg
 Så kommor april me sin hua
 å tjör dåm i stuan.

Läsning över åkerhönan.

Ågerhöna, fly, fly,

i maren bler de grannt vår.
 ("Flö hon då, så ble de grannt vår, dan darpo").

En slägdånga om kätten.

Kise mise måns, hår va du i jåns?

Ja va åppfårr backen

slo min far po nacken

me en tjöla, så han böla¹⁾

me en sten, så han ven

me en kåpp, så han sto allri åpp.

1) "Kölla", klubba varmed tjudret slås ned i jorden.
 I Tottarp s:n, där ordet uttalas "tjylla", läses således:
 Me en tjylla, så han rylla (=rullade).

Rida ranka.

Ria, ria ranka, hästen hidde Blanka,
hästen hidde Gade-grå, hästen han slo mannen å
mitt ude i bäcken, me possen å tjäppen.

Räkningar till Leka gömme (Leja, jemme).

Viter häst stod på stall, spända sko, spjut i hand,
Sion maka, sion kaka, empel, bempel, babel, hof.

Fatti mann, står po strann, Tyggor sina bida hår
han kann, får han nåd, så tackar han, Å får han ingenting,
så bannar han.

Ena, dena, säckersena, rosenarena, fyll marschera,
ågostera, a, e, ut me dåj din gamle stut.

Eckla, veckla, doma-ra, Tjör i jennom silversta, Fira
vickor fira jul, dansa Lisa Betta Bu, a, e, ut me dåj din
gamle stut.

Enom, benom, knapp, du slapp.

Läsning när man "nyddrar" (gissar på nötter)

(A: håller nöterna i handen och frågar, B: svarar).

A. Nyddor i hånne. B. Alla mina. A. Hår wånga? B. (gissar
ett antal; gissar han rätt, får han dem).

Lekar.

1. Deltagarna sätta knytnävarna ovanpå varandra. En av dem borrar en finger ned i den översta och säger Bärre, bärre, slå tappena, till dess alla händerna äro borttagna, utom den sista. Då uppstår följande samtal:

Bärre, bärre, ja kan ente komma längre. Vafffårr?
 Fårr mus! Här e mus? Ongör kvarnen. - Här e kvarn? Kåna mol. - Här e kåna? Kaga baga. - Här e kaga? On satte. - Här e on? Il brände. - Här e il? Sjö sjöjte. - Här e sjö? Oxe årack ud. Här e oxe? Skåo rände. - Här e skåo? Yse bed åo. - Här e yse? Sme smidde. - Här e sme? Ude å såde vede. Alla krågor å ramna åd åpp. Den såm fåsst grinar, ska ha kattalorten i mongen, å den såm fåsst snäckar ska ha bejen imellom tännen.

2. Här bor vivan? Höjt åppe i pivan.

Va fjårr hon där? Varpor ågg.

Hår många? Kårtana folla.

Vicka ska ja ha, di söde ellor di sure?

("Sa di så di sure, så knäppte di däm åm nesan").

Danslekar.

Väva vadmal.

Så väver vi vallmall, så slår vi isammen,

Å väva vallmall å slå isammen å låta skålet gå rätt.

Så spolta vi tutor, så väva vi rutor,

Å väva ruta å spolta tuta å låta skålet gå rätt.

Skära havre.

Skära, skära havre, vem skall havren vinna,
 det skall allra kåraste min, om jag kan honom finna.

Sök honom i aftes, i ljusa klara månasken,
 Han sa han skulle komma, med sin fröjd och fromma.

När vår tar sin, så tar ja min, så får den siste ingen.

Diverse ifrån Uppåkra socken.

1. Namn på gårdar och hus.

I Uppåkra socken finnas flera egendomliga namn på gårdar och hus, som den som varit bosatt i trakten en längre tid, icke kan undgå att lägga märke till. De flesta av dessa namn äro ursprungligen vedernamn. Några äro av tämligen hög ålder, men de flesta torde vara tillkomna efter enskiftetiden. Icke alla namnen brukas officiellt. Här uppräknas de i alfabetisk ordning.

Black eller Blacka-gården = Hjärup d:r 2. I pilevallen, som utgör gräns mellan Hjärup och Karstorp i Lomma socken ligger en stor sten, kallad Blacka-sten. Om gården fått namnet efter stenen eller tvärtom, är ej bekant. I närheten av Blackasten bodde fordom en skomakare som kallades Blackaskomagaren.

¹⁾
Fattors-kru (Fatterskrog) var ett gammalt vårdshus vid stora landsvägen, på Hjärups mark. Det gamla vårdshuset som är byggt 1804, kvarstår ännu. Invid detsamma byggdes 1855 en holländsk väderkvarn, kallad Järopa mylla. Stället ägdes sedan 1870-talet av möllaren Per Andersson (1839-1924), som var en god folkminnesberättare. Stället

1) En närbelägen gård i L:a Uppåkra har efter Fatterskrog fått namnet Fatterslund.

skrivs Fattershus av de nuvarande innehavarna, Per Anderssons arvingar.

Fittamaden (Flottamaten) är ett vedernamn till gården n:r 10 i Hjärup. Stället har kallats så sedan 1880-talet; förut har det kallats Storegård. Gården blev efter den stora eldsvådan 1883, då tre gårdar brunno, flyttad ifrån byn ett stycke längre norr ut på planen. (Vid en-skiftet i Hjärup 1811 blevo sex gårdar kvarliggande i byn, men tre av dem blevo återuppbyggda på något avstånd efter den omtalade eldsvådan). - Om "Fittamaden" handlar den s.k. Hjärupavisan, se nedan.

Jerusalem, ett hus i L:a Uppåkra. En kvinna som bodde där i förra århundradet, kallades "Jerusalemschan."

Järopa-husen, även Åckorslonns-husen, en hustråd på Hjärrups mark, vid stora landsvägen, mitt emot gården Åkerslund (St. Uppåkra n:r 5).

Jäsjivaregåren kallas ännu ett ställe i St. Uppåkra, intill landsvägen, där det fordom varit värdsbus.

(Kallades ock Storapagera kru eller Opågråkrned, vilken benämning ännu någon gång höres hos de gamle). Värds-husrörelsen höll sig här ända till 1880-talet, längre än på något annat ställe mellan Lund och Malmö.

Kojätta-gåren, d. v. s. "Coyeta-gården" är en vanlig benämning på Hjärup n:r 13 (belägen alldeles intill järnvägen, 1 km. norr om Åkärps station). Gården tillhörde in- till för få år sedan kammarherren G. Coyet på Torup. Numera är den fränsåld. (Namnet Coyet uttalas i bygdemålet med tonvikt på första stavelsen).

Krommsstorp, ett hus v. ut i St. Uppåkra, beläget vid en vägkrök (kromm).

Måbacken, en gård i n. v. hörnet av St. Uppåkra område, de s. k. Maorna (modernerna).

Rahusen, en rad tätt sammanbyggda hus i St. Uppåkra, strax s. om Højebro.

Revesbärj eller Revelsbärj, ett hus i Hjärup.

Rännehused, ett år 1910 nedbrunnet hus, också i

Hjärup. Huset låg vid en bäck, kallad Rännan, som kommer ifrån Kabbarps norrevång och som på en sträcka utgör sockengräns mellan Hjärup i Uppåkra s:n och Åkarp i Burlöv.

Rövlätynnt, två hus i St. Uppåkra, på var sin sida om landsvägen till Stafanstorp och nära Knåstorps gräns.

Stavrahusen i St. Uppåkra (se Eks berättelser, sid. 93).

Stjarnan (Stjarnan), ett hus på Hjärup n:r 8.

Vinkelstorp, ett hus i St. Uppåkra, i hörnet mellan stora landsvägen och avtagsvägen till Flackarp.

2. Hjärupavisan

är diktad omkr. år 1900 av en missnöjd dräng som tjänade på det stället i Hjärup som kallas Pittamaden. (Att uppgiva husbondefolkets namn är icke lämpligt, enär samma familj fortfarande bebod stället). Visan, som en tid var populär ibland tjänstefolk, spriddes i avskrifter och sjunges till den bekanta melodien "Amanda satt med en krans i håret".

- 1) Uti Hjärup där har jag varit
Tolv långa månader där förfarit
Med dålig föda och bannor till
På detta stället visst hörer till.
- 2) Men Gud ske lov jag är icke fängslad
och därför behöver jag ej gå här och ängslas
ty om oktober så är jag fri
Ikk lilla fågeln i luften fri.
- 3) Frukosten den består ju gratis
av harskna sillor och skänd potatis
och så den rälige skummjölkten till
är hvad man kallar för herregårdsstul.
- 4) Lillemiddan är ju så knipen
så den räcker ju knappast ner igenom strupen
Men det förstås det var ju ingen nöd
om blott man finge välbakat bröd. (men det var rått)
- 5) Middagsbönen den lyder sålunda
Skvnda er och mjölka av bara hunda
ty fläsktet kan ju lätt taga slut
och mjölken räcker visst inte ut.
- 6) Till midafton varannan dag få vi fittaklämmor
och dem vi äta med sådan jämmer
ty harsket flott med honing på
det knappast vill hala i ändå.
- 7) Med sulsten kropp och trötta leder
man ofta får gå i sängen neder
de frågar ej om man har fått mat
de bara gapar hvad du är lat.
- 8) Kaffetären bör vi ej glömma
fast den är visst inte värd berömma
ty sådant där kulürevann
man ej för kaffe ju räkna kan.

Uti Pittamaden

201.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

117.

Anders Henriksson.

Nevitshög.

Visor m.m., upptecknade efter f.d. lantbrukaren
och snickaren Anders Henriksson, Nevitshög n:r 2, f. 1852.

Där gingo två flickor i rosendelund.

Där gingo två flickor i rosendelund,
de plockade blommorna vita,

Den ena hon var glad utav hjärtats grund
den andra hon var så sorgsen och bedrövad.

Den rika hon sade till den fattiga så:

Varför är du så sorgsen och bedrövad?

Haver du mistat din fader eller mor,

eller haver du förlorat din ära?

Nej varken har jag mistat fader eller mor

eller haver jag förlorat min ära,

nej jag sörjer mest för fager ungersven

som vi båda ha hållit så kära.

Nej varför sörjer du för den fager ungersven

som vi båda ha hållit så kär

Han tager väl mig som stor rikedomar har
och låter dig som fattig är bortfara.

Men ungersven han stod ej långt därifrån,
han hörde vad de flickorna de talte,
så bad han till Gud så innerlig en bön,
om vilken av de båda han skulle taga.

Så kom där en röst ifrån himmelen ned,
som sade: Den fattiga den skall du taga
Ty hon har stor rikedom hos Gud i himmelen
den bliven i båda värd emottaga.

Ungersven han kröp nu ur busken fram
och räckte den fattiga handen:
Dig giver jag min ära, ja sällhet och tro
och därtill mitt redeliga hjärta.

Den rika hon sade till ungersven då:
Varför gjorde du så,
och icke till mig som stor rikedomar har
och låter den som fattig är bortfara.

Äpplet det växer så högt upp i topp,
det måste till jorden nederfalla,
det växer så högt och det smakar så sött,
det smakar icke lika sött för alla.

Friare-visa.

Se här kommer den förste friaren, moder lilla, just nu,
Se här kommer den förste friaren, moder lilla, just nu,
Hur mycket penningar haver han, min dotter Julia?
Hur mycket penningar haver han, min dotter Julia?

Han haver femti uppå femti, så drager han fram :,:

Ja lyck opp dören, spark han i röven, min dotter Julia:,:

Se här kommer den andre friaren, moder lilla, just nu :,:

Hur mycket penningar haver han, min dotter Julia ? :,:

Han haver hundra uppå hundra, så drager han fram :,:

Ja lyck opp dören, spark han i r-en, min dotter Julia :,:

Se här kommer den tredje friaren, moder lilla, just nu:,:

Hur mycket penningar haver han, min dotter Julia? :,:

Han haver tusende uppå tusende så drager han fram :,:

Ja lyck opp dören, bö han gå ing, min dotter Julia :,:

Ja var skall friaren då sitta, moder lilla, just nu?

I kammaren, uppå min stol, min dotter Julia :, :

Ja vad skall friaren då äta, moder lilla, just nu? :, :

Ja äggkakaga å pannemad, min dotter Julia :, :

Ja vad skall friaren då dricka, moder lilla, just nu ?

Ja öl å vin å brännevin, min dotter Julia.

Ja var skall friaren då ligga, moder lilla, just nu?

Uti min säng, uppå din arm, min dotter Julia.

Men om då friaren gör en gosse, moder lilla, just nu?

Ja låt han göra, han får väl födan, min dotter Julia.

(Visan är förut upptecknad i nordvästra Skåne - Allertum, Inggude härnad - av Eva Wigström. In-
tagen i h. 2. av A. Hazelii Bidrag till vår odlings-
häfder, Ur de nordiska folkens lif).

Fragment.

Ack hör ni unga flickor som här ogifta gån
vad världen känner litet och mindre kan förstå
skänk aldrig edert hjärta åt någon falsker vän
skänk hellre det för evigt hos Gud i himmelen.

Och när som jag som andra tänkt skaffa mig en vän
den ämnade jag att älska näst Gud i himmelen
men för det jag är trogen blev falskheten min lön
den skall en gång bli lönad, så snart Gud hör min bön.

Den dödsdömdes avskedssång.

(Visan är diktad för omkr. 100 år sedan av en dödsdömd dräng i Greve, Nevitshög s:n. En annan dräng ville locka till sig hans fästemo. Då mördade han sin rival och blev därpå själv avrättad vid Dalby).

Min fader och min moder de ville ej gå ut ¹⁾

de ville mig ej unna en liten svepeduk

de ville mig ej unna en kista därmed

de inte frågar efter var kroppen lägges ned.

Adjö min hulda fader adjö min hulda mor

adjö min hulda syster och så min lille bror

adjö med alla släktingar och så min fagra mö

adjö med dig min fästemo, för din skull skall jag dö.

Så klädde han av kläderna, för de skulle klädas av
sen böjde han ned huvudet, för det skulle huggas av
och kroppen den han lägges uti jorden så kall
och själen den upptages ibland änglarnas val.

1) Meningen är, att föräldrarna icke ville visa sig utomhus efter det sonen hade begått mordet.

Om Stanstorpas hed.

Stanstorpa he, den e bodde vi j å bre
foll me pannekagor å stejta grisa.

Läsning från bordet.

God ske låw for mad å mätte
Skeen fårre å faded ettor
å ente e ja rektet sylten å ente rektet mätt
hadde ja mer fåd, så hadde där mer i mäj gåd.

Barnramsor.

Hår ska du gå, sa Pär rå.
Te Lanskrona, sa Pär ona.
Va ska du där? sa Pär vär.

Tjöva lyttja, sa Pär kryttja.

Hår många? sa Pär långa.

Trellefira, sa Pär lira.

De va nåck, sa Pär kåck.

Rätt te pass, sa Pär mass.

Å de va bra, sa Pär spa.

Bäjnt bagare å Sten kur å kur i dansen å ringor-

valsen å påppegöja å julaköja å Pär pipa å Jongfelt å
pingelilur.

201

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

123.

Kisa misa måns, hårr va du i jäns?

ja va äppe i backen, slo min far i nacken

me en tjylla, så han bylla, ¹⁾

me en stittja, så han hittja,

me en bytta kål, så han miste sitt mål.

2) Kabbeläja å vivenstårt ³⁾

4) koen bissar å hören svär.

Bokstavsgåtor.

3 h, va kan de si? Hana häjlar hör. ⁵⁾

3 m? Marna malor malt. ⁶⁾

3 b? Bäjnta bärör boss.

3 k? Karna kogor kål.

Frästens påg Pär piska prästens pia Pärnilla po

dess pjörke planke porta. Här många p ska där te de? -

Där ska inga p te d.

- 1) Tjylla = klubba varmed tjuddret slås ned i jorden;
- bylla = bölade. 2) Caltha palustris. 3) Cardamine pratensis.
- Samma lilla vers, som är ett förtträffligt uttryck för vår-
- stämning, är också känd i Totтары; 4) Höre = herde, kreaturs-
- vaktare. 5) Häcklar lin. 6) Löshalm.

En reserverad plats i helvetet. ("Pasascha").

Jo de va i en säcken där va en gammal kvinga. Å prästen, vår gång han träffte na, så formana han na, ad hon skolle omvända si å bättra si. Å hon ble tje å ed å jick te kläckaren å bekläga si. Å han sa, ad hon skolle gå te prästgåren, så skolle hon si de å de.

Å hon kom te prästgåren å gräd å jämra si. Å prästen frågte va där va, men hon gräd. Så sa hon, hon tore ente si ed. Å prästen frågte tre gånga va de va där fattas na. Å då sa hon, ad hon hadde drimnt. Va hadde hon drimnt? Å de tore hon ente si. Jo då sa prästen hon skolle si ed for sin sjelasårjare.

Jo, hon hadde drimnt ad hon hadde kommed te himmelen, å där va ente plass. - Ja de va jo mied tråket.

Så hadde hon drimnt ijenn. Va hadde hon då drimnt? Så hadde hon drimnt, ad hon kom te hälveted.

Å så sa prästen: Ja där va väll plass?

Men där va ente mer än en plass liddi å den skolle Harr Tjärkeharden hä.

Å sin så sluta han å formana na, sin så ble hon fri for han.

201

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

125.

7 1 1 1 ä g g,

innehållande varianter av visan "Där gingo två flickor
i rosendelund".

Av denna visa, även sjungen av Anders Henriksson,
Nevitshög (sid. 117), meddelas här ytterligare några vari-
anter från Bara härad.

En uppteckning från Skytts h:d är tryckt i Nico-
lovii Folklifvet i Skytts härad och en ifrån Luggude h:d
i Eva Wigströms Folkdiktning; en variant ifrån Lomma s:n
i Bara h:d är med melodi tryckt i "Skånskt bondeliv" (1924).

Av följande varianter är A. (fragment) ifrån Bur-
lövs socken, B. ifrån Tottarps s:n och C. ifrån Genarps s:n.

A. Uppt. 1923 efter Kjersti Per Påls, Åkarp 4, som
har hört den av sin mor, Bengta Per Påls, vilken var en
duktig vissångerska.

Där gingo två flickor i rosendelund
att plocka de blomorna så sköna
den ena var glad utav hjärtans grund
den andra var lissen å bedrövad.

Så sa den rika till den fattiga så:
Varför är du så lissen å bedrövad?
Nock tar han mej som rikedomar har
å låter dig, som fattig är, bortgånga.

Så sto ungersven ej långt därifrån
han hörde dessa flickor de talte

126.
Så bad han en bön så innerligt till Gud
om vilken av dessa han skulle nu taga.

Så hördes där en röst ifrån himmelen ned:
Att den fattiga den skulle han räcka handen,
för hon hade sin rikedom hos Gud i himmelen,
men den rika hon hade den med sig.

("Men så ble jo den rika så bedrövad, fårr hon
trode ad hon skulle hatt den äran!")

B. Uppptecknad 1924 av fröken Ida Håkansson,
Kabbarp, efter Hanna Jönsson dårsammastådes (f. 58),
som lärt visan av en möster i Tottartar.

Där gingo två flickor i rosendelund,
att plocka de blommorna sköna,
den ena var gläder av hjärtans grund,
den andra hon var sorgsen och bedrövad.

Den rika hon sade till den fattiga så:
Varför är du så sorgsen och bedrövad?
Har du bortmistat din Fader eller Mor,
eller haver du förlorat din ära?

Inte sörjer jag för min Fader eller Mor
ej har jag förlorat min ära.
Jag sörjer mest för den fager ungersven,
som vi båda ha hållit så kära.

Inte sörjer jag för den fager ungersven
som vi båda ha hållit så kära.
Nog tar han mej, som stor rikedomar har
och låter den, som fattig är, bortfara.

Ungersven han stod ej långt därifrån
han hörde vad de flickorna de talte
Så bad han en bön så innerligt till Gud
och fråga vilken av dem han skall taga.

Den rösten han hörde från himmelen så:
Den fattiga den skall du taga.
Ty den, som fattig är, kan också bliva rik
och den, som riker är, kan också bliva fattig.

Äpplet det växer så högt upp i topp
Det måste till jorden nedfalla.
Det växer så högt, det smakar så sött,
det smakar inte lika sött för alla.

C. Upptecknad 1924 av fröken Ida Welin, Genarp;
den har förut sjungits av hennes mor, Karna Nilsson,
Örup (f. 1856), samt hennes mormor och mormors mor, vilka
bodde i Esped i Genarps socken. - Denna variant liknar
mycket den ifrån Nevitshög.

Där gingo två flickor i rosendelund
och plockade blomorna vita.
Den ena hon var glad utav hjärtans grund,
Den andra hon var sorgsen och bedrövad.

Den rika hon sade till den fattiga så:
Varför är du så sorgsen, min kära?
Haver du bortmistat din fader eller mor,
eller haver du bortmistat din ära?

Nej inte har jag mistat varken far, eller mor,
men Herren Gud bevarar väl min ära,
men jag sörjer mest för min fager ungersven,
som vi båda håller så kära.

Vad hjälper det, att du sörjer för han,
som vi båda håller så kära.
Väl tar han mig, som stor rikefomar har,
och låter den, som fattig är, få fara.

Fager ungersven han stod ej långt därifrån,
Han hörde, hur de flickorna de talte

Så bad han en bön så innerligt till Gud.
Han ville säj, av vem han skulle taga.

Så hördes en röst i samma stund:
Den fattiga, den skall du taga,
Hon har sin rikedom hos Gud i himmelen
Den blir i båda värd att emottaga!

Fager ungersven sig ur busken smög
och räckte den fattiga handen:
Dej giver jag min hand, min ära och min tro
och därtill mitt redliga hjärta.

Den rika hon sade till ungersven så:
Varför räckte du den fattiga handen,
Och icke tog mig, som stor rikedomar har,
låt den fattiga söka sin like?

Om jag skull' ta dig, som stor rikedomar har
och låta den, som fattig är, få fara,
så går hon och sörjer i alla sina dagar,
hon fäller så mång sorgfulla tårar.

Äpplet det växer så högt upp i topp
Det måste till jorden nederfalla,
Det växer så högt, det smakar så sött,
Det smakar inte lika sött för alla.

acc 201

129.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nils Christersson.

Örup, Esarps socken.

Husägaren och arbetaren Nils Christersson är född
1851 i Bommen i Mossneddinge i Esarps socken; bor nu i
Örup i samma socken. Nils Christerssons berättelser äro
upptecknade den 12 augusti 1924. *f i maj 1927.*

Från bondekriget 1811.

Di skolle lättta te bevärning å di hadde jo en
stämna närre i Hyby skola. ²⁾ Å där va två dränga å va åpste-
naria, så arresterade di di å förde dåm te Malme. ³⁾

Så va där jo Bare präst å Hyby präst å di skolle
fyllja me dom ing te Malme å ta dåm fria. Å di va falska
å jick i en amnen gada te di Wörnorske husarana å kalla
dåm ud te Klågorp. Å där hadde bynnorna liggd å drocked. ⁴⁾
Å när di då fornamn kanonorna så ble di mer småcka. ⁵⁾ Å di
ble jo varst, husarana. Så di ble arresterade, bynnorna,
alli hopp. Å där va di såm ente va rektet folla, di for-
söjte å rimma. Å där va itt tjarr di kalla Ystratjarr å

- 1) Där Klågerups område vidtager var fordom en bom över vägen. Platsen däromkring kallas ännu Bommen.
- 2) Andra uppgiva att stämnan blev hållen i Bara kyrka.
- 3) Uppstudsiga, sturska. 4) Kyrkoherdarna Borup i Bara och Eriksson i Hyby. 5) Fogliga, lydiga (Samma ord som då. smuk)

där lå hängfly å de va så di plomp i jennom.

Å di hadde gåd did te Klågorg pårrasten liassåm en lyst. Far har talad åmm ed.

Hur Mosheddunge by blev skänkt till

Lunds domkyrka.

Nårre i Hyby där e, idenne da såm e, Jeneralshaven. Jo så va där en jeneral å bode. Å så va där två fröknor såm råde åmm Klågerups harregår. Å di två fröknorna hålt si ti denne jeneralen. Men han konne jo ente ha mer än en. Så va han kommen ud i krij å där skaffa han si andra fruentsimor å de fick disse harne reda po. Å då ble di jo i misshumör å di skolle jålps ad å hämnas når han kom himm i jenn.

Så jick di en sönda ti Hyvy tjärka, men di jick så tillia i tjärkan å skolle träffa han, for di hadde satt fårr si di skolle ö-lägga han. Jo å så träffte di han där. Så for de ad di skolle konna tokta han rektet så skolle den ena kortisera me han å den andra passa po. Å når hon va i lav me å kortisera han, så jick den andra fra framn ti han å tjör en kniv i brysted po han så han dö.

Men så konne di ente barja si, å så skängte di hela ditte harra Moshéddinje te Longa domtjärka for sina

201

syndors forlåtelse. Po den leen e Wosheddinje kommed te
Lunga domtjårka.

Jo så va där de me, ad Hyby tjårka ble bannlyst i
sju år, där va jo begåd bodde hor å mord. Å di hålt gudds-
tjensten po en plass såm hiddor Klåckarebacken.

Så har ortöjed gåd i all min tid.

Mera om Klågerup.

Där e en backe ve Klågerup di kallar for Tjysse-
bjersthålmén å där skolle kaltören ha ligged för.¹⁾

Om Esarps kyrkklocka.

Där skolle varra två klåckor i den tjårkan. Men den
ena hon håppa å stapelen å håppa ud i en moras. Hon fallt
ijennom joren å sänjte si. Så skolle di ha två kalla såm
va tvillinga, å di skolle ha drocked lia mien nymolkad
milk.

Så når di va allor såm varst å hadde gravad nårr
å hadde fåd fatt i klåckan så skolle di darre studana
bårja dra i linan. Mem di hadde vad falska ve den ene å
han hadde ente fåd så mied nymolkad milk såm den andre.
Å han va ente så stark å jick po knä å klåckan fallt nårr.
Så sjonk hon jyvare ijenn å di har ente konnad fåd fatt
i na sin.

1) Kaltören = "Karakterären", huvudbyggnaden.

1)
Om "Jordmålarare".

Jordmålarare, de skolle va ifrå en männisja såm hadde jort falska skäl i sin livstid. Ja har hört, men ja vidd ente här de va po lav, så va de en männisja såm va dö. Så fick ente han varra i fridd fören skäled va rätt - för fick ente han ro i graven. Så hadde han skaffad skälpåla, så han trode de va teräckelet, så fick han fridd sin de va jort.

Här ligger en gammal gård närre å där sa di där va jordmålarare i haven. Å där va varkelien justänt.

Bäckhästen.

De va såm di skrämde glyttana me, för di ente skolle ble ude för länje po isen. För di sa ad han konne udvidga si å få plass te pågana å ria så många såm där va.

De va en vintor - den skarpaste vintor såm konne varra - å måna-just va de, såm de hadde vad åm dan. Å där va itt-par gamla fålk, såm lå i sin säng å di såv ente. Å de va så just såm åm dan. Å di visste ente å, fören där-en yppna's å si säl. Å där kommor ing en mied finor kar å va krisklädd. Å han dro sina hanska å, å di la han po

1) Lantmätare. Sådana lantmätare som hadde gjort falska skäl (rågångar), spökade i form av ljussken, som kallades jordmålarare (=lantmätare), löjjetännare (Lyktetän-
re) eller löjtegobba.

bor-förnan po bored å sabelen liasså.

Å så når han hadde lajt de po bored så bårja han spasera framn å tebaga i stuan, där di lå, me skarpa tag, å närma si allt mer å mer sängen där di lå. Å po sluted kom han så när sängen så han rektet stråg åppad sängen. Så ble di gamle fålken rädda, for di konne ente vidda, va de va. Så rätt såm de va sa mannen: Kåss i Jysse namn. Så hadde ente den kris-karen majt te å stanna längor, å han måtte resa me desamma å fick varkan tid te å ta sina hanska ellor sin varja me si, å di ble ligganes po bored. Å så fick jo fålken ro po de vised så di va ena i stuan.¹⁾ Å di såv ente mer po natten. Men de ble jo dar te sist. Å så åm marnen når de ble rektet just å dar, så va hanska-²⁾na två stora åkannebla å sabelen va en rektet stor säv, di lå po bored. Så va de slut.

Mina föräldra di har tald åmm ed for mäj.

Det bortbytta barnet.

Men ja har hört talas åmm, ad där va itt par fålk såm hadde fåd si en glytt. Så va de jo faslet noga ingan di va krissnade. Så hadde de ente bled krissnad. Så va mannen ude å tjörde å plöjde tätt ve en backe. Jo så hörde

1) Dager. 2) Näckrosblad.

133.
POLNINGSBANKEN

han trällen di prata. Så skolle han stanna å lys, å då hörde han di sa: "Långe ben å smala, for så har Tyra." Å så kom han jo te å tänka po de harna, å di hadde jo jid barned namned Tyra. Å han fick forvidd po de härna. "De e nåck liaså gått ad ja tar himm, for de e ente gått å vidda va de kan betyda, detta härna."

Å når han kom himm så va där itt faselet allö i stuan, så de va rent oskälet. Å där ble såm de hadde vad itt yrvär rent. Så lå där en liden figur såm va hoggen ud å trä, såm likta precis darras tös. Å så skolle di tad den andra glytten, men di fick ente tid te å bytta, å de han kom himm. Så ble där ente mer me de. Å di bar den däre träbilden te backen å la den där, for di hadde ingen rekti ro, så länge di hadde den himma.

1)

Vinninge-kvinnan.

Hon tjente här i Mosheddinje i min tid. Hon tjente Annors Jensen for grebba.

Å så trode han jo ente ihellor ad hon konne nåntinj. Han hållt na ente fårr nåd. Jo å så to han en lase å hadde sveft den åm en kackelon å skicka den did, den va ente bra såm den skolle va. Å hon to jo såm sajt va å

1) Jfr. sid. 92, 106.

201

135.
Lunds universitets
FOLKMINNESBYRÅ

1) titta i lasen. Å hon sa: "Ja hälsa Annors Jynsen där himma ad han bårra forar den bra. Å hadde de ente vad hann, så skolle han fåd me mäj å jort", hadde hon sajt.

Om kyrkoherden Adrian i Kyrkheddinge.

Vi hadde en präst här i Tjärknehéddinje såm hidde Adrian. Å po den tiden skolle såcknamannana järra dajs- varke i prästagåren. Så en da, de va vintor, så kommor han ing po loen, där di sto å task, så sior han: "Ja e så gla, så gla. For äntan for i hälvete ska I frysa, ellor ässe ska I arbeta".

Sagan om prästens dräng.

1536 A

Jo de va en dräng såm hidde Pär, han tjena hos en präst å hadde tjent i många år. Så bårja de å ble dållia år å prästen hadde fårr si han skolle slå nårr lönen for drängen. Men hann hadde fårr si han skolle få stårre lön. Så en da så kalla han drängen ing å frågte han ad, såm han ville ble hos han fler år. Å han hadde jo ente tänkt nåd anned än å ble där längor, men han ville ha litt stårre lön. Ja se de konne han ente ji, de va omöjelet. Han tänkte

1) När man skickade ett kläde, som patienten berört, till Vinningekvinnan, så visste hon vad som fattades patienten. Hennes förre husbonde Anders Jönsson i Mosscheddinge skämtade med henne och skickade en "lase" som varit svept om en kakeugn. 2) C.F. Adrian, f. 1777, kyrkoh. i Kyrkheddinge 1828, d. 1854.

han kunne gå for mingor. Men prästen han tänkte ad han liaväll skolle ble.

Men så kunne ente prästen barja si längor å frågte han en gång ti, men han ville ente ble där udan han fick stärke lön. Men prästen ville ente ji mer. Ja så ble de beslutad ad han ble ente, så prästen han ble tvongen å fästa en annen dräng (där va jo många såm va forvidda å skolle tjena i prästgåra).

Når där va 8 da ijenn te Mikéi så kalla prästen sin dräng ing, ad han fick ösa all den ruen di hadde polåwted, i säcka, de va 8 tynnor, å tjöra te myllan å få ma-¹⁾ led. Fårr han ina jo fårr den nye drängen å ville ha de skytt men den gamle va där. Å de jorde han jo, å tjörde te myllan me säckana å fick de maled ém nåna da å fick ed himm. Så tjörde han ettor alla säckana. Så tjörde han te stan å sålde di sju å behållt bårre en å to me si himm. Så tjörde han ti itt sågvark å fick fyllad di andre me sågsån, Så hadde han liaväll 8 säcka himm. Å då kom prästen å to imod han. Åm han ville stöva de ud i en mel-²⁾bing di hadde. De stöfte han ud i en melbing å rörde de meed väl ihoppa så de ble ens dant. Så ble prästen belåten

1) ängslades, oroades. 2) utgjuta, hålla ut.

fårr han hadde fåd de så bra me vintorföan.

Så går Pär ing te kläckaren å frågte åm ente han ville läja nån dräng. "Nä, ja har ente möed å skytta å ente nåd å ji dä j å eda". - Ja, de behövdtes ente, fårr han skolle bodde fö si å löna si å fö kläckaren me, åm de va de, så svara Pär. Men bårra han fick stå skreven där, (han ville ente va lösdrivare forstås).

Ja så va jo allting bra. Så va de Mikéli me desamma å den nye drängen kom te prästen å Pär flytta ing te kläckaren å jick bårra å spaserå å hadde ente nåd å skytta.

Når de så dros me så de ble imod julatid så stal di alla prästens galta såm sto ti å ble feda. Där va tjyva såm hadde tad di. Å så åm marnen så kommor den nye drängen ing te prästen å sior ad di hadde vad å stället dårras galta. Prästen han beklaga si å jämra si: "Gu bevars, hår ska de gå i år, vi har hatt så dållet brö hela vintoren å får vi nu inged sul te de!" Ja där va ingenting å järra ve. - Men så va där jo prästens mor, de va sådden spike- leråd kvinga. Å hon sa: "Jamen tror du ente Pär konne ha nån del i de dårra me bröed å galtana?" Ja, prästen konne ingenting vidda. "Jamen du konne låss åmm ad du skolle

resa bårt, å här e sånna dållia tidor å tjuva å så, så konne du gå ingite kläckaren å frågga ad, åm ente du konne få låw å sätta ing din tjista där å packa nårr ditt silvor i". - Han va rädd fårr å ha ed himma, så betrode han kläckaren ed, han led så meed po kläckaren. "Men åm den konne få stå i daglistuan å ente ude i nåd kammors". - Ja så packa di tjistan foll me mad å smör å säjtebrö å ost. Så skolle den gamla prästekvinjan ligga där inje å fiska åpp åm hon komne få höra nåd.

Ja, så bar di tjistan ing där. Å där lå prästens mor i, å de jick jo den fyste dan. Men så den andre dan bårja kläckarens glyttta å skrifa, di va syltna å ville ha mad. Ja så kom di me mad te glyttana, men di ville ente ha den waden, udan di ville ha å prästens galta.

Där va jo bevis jinnast ad di va komna did! Å då ble prästens mor så gla i tjistan så hon slo itt höjt grin i väred. - "Ja tror där e fålk i tjistan," sa Pär. Ettor en järnstång, sa Pär. Å Pär han bröd åpp bånnen i tjistan å där lå den gamla prästamoren å grina å va så gla, å de hon hadde hört ditte härna. Å Pär han ble så galen, så han la po na me järnstången: "Liggor du här, din gamla satan!" å han slo ijäl na. Å han to en å ostana

1) Litade (Lida, starkt verb).

där lå å ståppa i mongen po na, å så spika han bannen ti
ijenn å så va allt de bra.

Dan ettor så kommor prästen ing där: "Min resa har
ente bleđ å". De va fårr de han konne ente barja si me
ad moren skolle ligga i tjistan så länge, å han ville ha
himm tjistan. Å där va inged modstånn hos klåckaren. När
han då fick tjistan himm så skolle di jo yppna na, men o,
hon lå å va dö å hadde kvald si å en ost. "Ack Harre Gud,
liggor du här min gamla mor, har du kvald di å en ost, du
har ente sitt! (Där hadde ente vad jus terracelet, meningem).

Å så va jo hans mor dö, de va jo hans bästa råddjiva-
re. Så måtte hans een fru ta bryed. Så sa hans fru: "Ja, vi
får annåla ad mor e dö å vi får ställa ämm så där blier
själringd." Å de ble jo annålt å där ble själringd å de
ble ämmbesårjd me allt de. Å så nästa sönda så skolle hon
jo begravas. Å de vara länge po nattem.

Så går Pär hänn te en å sina nabođränga såm han hadde
lav me å sa ti han: "Vill du ente gå me mi itt par timas
tid i natt, så ska du få 25 rikstalar". Så for Pär å han
ing po tjärreggåren å kasta åpp graven å to prästamoren
åpp å graven. Å to na åpp å graven å ställde na ing po itt

avträdeshus, lia imod daren, så når di yppna daren så kom hon me sådden farrt så ad - -

Å prästen han va den allor fyste såm skolle gå po avträdeshused. Å han kom å löjte öpp daren, å hon sto där i sin lij-kläsel å falt lia övor prästen, så han hadde när styrrt han me.

2)

Å där ble jo öppståndelse po nytt, varre än de hadde vad. Så måtte jo prästafruen årna po nytt å gå ing te Pär å si ad kvingan hadde ente fåd nån rättvis dö å hadde ståd öpp å graven å kommed ijenn. Åm han ville ta si po å begrava na ijenn. "Hår hängor de ihoppa, ad hon en ente har fåd nån rättvis dö, de hörs jo kånstet". "Jo, sa prästen, "du vidd jo Pär ad di har stålled våra galta te jul. Så hadde vi lajt den gamla kvingan här i tjistan, fårr vi trode jo vi skolle fåd nån sårts öpplysning å ditte härna." - "Ja I tror väl ente vi har nån del i tjveried, ja ska gå te lännsmannen å annmåla ed", sa Pär. "Nå, vänta Pär, vänta". - "Nå, de e liasåm vi hållt me t jyv- va". - "Va ska du nu ha, Pär, åm du begravar kvingan så här bler tyssst?" - "Ja de jårr ente ja billiare än fårr 400 kronor, varken kvingan bler begravd ella äj".

1) Störtat. 2) D.v.s. förvirring.

"Äck Pär, sä han, du ronerar mi rent, vi har ente hatt nåd sul å ente nåd rektet brö i vintor." "Ja de frågar ente ja ettor" - "Ja du får ha ed, åm du bara jör å me den gamla kvingan, så vi får allting tysst".

Når de då ble kväll så for han ing te prästgåren å får den gamla kvingan å ståppar na i en sättj å to itt bån å bant i vår änne. Så for han å så lant udad po lan- ned så de to nästan hela natten. Han fårrestälde de va vövskeor han hadde å sälja. Å där träffte han en annen skeamann po väjen, de va en j yng. "Goda bror, här går de me komärsen?", sa j yngen. Å då svara Pär ad han hadde vad där å där å såld vövskeor, å han sa te j yngen här han konne sälja sina å viste han hänn te prästgåren. Å j yng- en sa: "Å du bror, efter vi träfftes, vi konna jo ta våss en snapps ihopa". Jo, de jick jo gått ann. Så hadde den däre syppa i sin posse, så sypp di, så konne di ta si en middes-sömn. - Å j yngen sömna strajs. Å når han bärja snarka så to Pär den andre sättjen å lo den ligga, såm tjarringen va i, så jick han därifrå.

Så vagna den andre: "Har du rest å ente böd far- väll? Men min säck ligger jo här". Så skolle han streva å po de hålled såm Pär hadde sajt, imod den prästgåren.

Å når han då kom ing, så frågte han jo, åm de skolle va nån goa vövskeor. Jo, de skolle di ha, sa prästafruen, åm han hadde en fjortan-tala. Å han fick jo säcken hänn po bored å han löste jo åpp bånded po prästinnan. Å där ble jo en gryveli åppståndelse. Prästen å prästafruen di falt po ryggen, å jynge hadde löjt åpp daren å sprant därifrå. "Ack min gamla mor, finner du ingen ro i graven, de har ente gåd rekted ti me din död". - Så bärja di överlägga, hodden di skolle bära si ad. Så måtte di ing te Pär ijenn. (Han hadde vad i stan å fåd sålt di rektie vövskeorna å fortjent litta po de). - Ja så kom han ing te Pär: "Hör du Pär", sa han. "Min gamla mor e kommen ijenn å du får va snäll å begrava na ijenn". - Å de ville Pär ha 500 kronor för, å prästen måtte gå ing po ed, for han ville ente ha orad ud ed. Så åto si Pär å skolle jårta de. Så jick han ing te den däre nabodringen å sa han skolle få 50 kronor åm han ville tia stilla å jålpa han å få kvingan i graven. Så fick di kvingan ing po tjårregåren å fick gravad en grav å fick hottad jor po na.

Å ifrå den dan så ble allting tysst å stilla. Å Pär hadde fortjent en fasli hov penga å prästen hadde fåd sotad for han lod han flytta.

201

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

143.

Lars Nilsson.

Domanstorp, Genarps socken.

F. d. skogvaktaren å Heckeberga gods, Lars Nilsson,
Domanstorp (f. 1839) har berättat följande historier om
skogsmannen, skogsnuvan och bäckhästen.

Skogsmannen och skogsnuvan.

Di gamle di sa ad di vändes här, bodde skåwmannen å skåwsnuvan. Där e itt ställe såm hiddor Kångsbacken. De e nårr-reved. De va fårr min tid, men de e rekti sanninj. Å de va böst å skåwmannen sto å hoddra po gåren. Å fälked de ynka si övor han å ba han ing. Å han kom många gånga sin å sto ve kackelonen å stejte poggor å åd. Å frå den betan behövde di allri bära bränne, ren han bar himm te däm allt va di behövde. Å fråga di han, vicked bränne där brände bäst, så sa han: hässel (De va hasle).

Åm där va nån männesja såm hadde talt ti skåwmannen å skåwsnuvan, så forvillla di däm. Di fick tala ordentelet, for ellens så jick di vilse. Å då jick skåwmannen å grina ad däm, å de så de skratta i skåwen.

1) Adj. bös = ful, dålig, användes endast om väderleken, t. ex. de e böst vär, eller: de e böst. 2) "puggor", grodor. 3) I bygdemålet är grina = skratta, men skratta = skälla el. skramla.

Bäckhästen.

Ja, där udad väjen där e en bro precis synnan åm
Pärstorp, såm di kallar for Billinja-broen. Å där ska
flere ha sitt bäckhästen. Han va grå. Ja han talte ente
ti däm, når di lo han i fridd.

Där jick skolepåga ifrå Hickebarja - de har skidd
i min tid. Å di hadde sloppet fårr bäckhästen en waren.
Å di ble så forvillade så di va sjuga i lännga tidor. Där
måtte gå bod udad så di måtte tjöra däm himm. Men di
skolle hatt tetal te bäckhästen, har ja hört.

11 augusti 1924.

145.

145.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sten
1912
Hans Andersson.
Lyngby. *sk*

F.d. ringaren Hans Andersson (Hans ringare), Lyngby,
är född 1842 i Holmeja i Grannsocknen Hyby och var 1874 -
1912 ringare i Lyngby. Besöktes vid två tillfällen i juli
och augusti 1924.

Hoveriarbetet vid Bökebergslätt.

Vi bode närrer i Yddinje di sex fyste åren vi va
1) jifta, å då jittj ja te håwa ve Böjebjerslätt. En skolle va
där å parera ve solens åppgång. Ja skolle jårra en da i
vickan de hala åred for hus å jor. Å ja jittj ifrå himmed
klåckan tre åm marnana. Så kom en ente himm fören klåckan
ti - ellewa. Så skolle en ha litta mad så en fick bårra
såwa en toltre tima. Ja de dära håweried va itt jäkla
yrke. Hobynnorna di ble så tjea å de dära tråened.

Di skyttor lia mied arbäj nufortiden.

Behandling av gamla hästar. Rackare.

Alla gamla öj, så slapp di dåm åm ettorbystana i
1) Hans Andersson gifte sig 1864 och kunde 1924
fira sin 60-års-bröllopsdag omgiven av barn, barnbarn och
barnbarnsbarn.

146.
skåwen å lo dåm gå å gnava å fö si sål, å där fittj di
gå te di styrrt. Där va en mann såm hidde Jens Annorsen
å hann hadde itt skimled öj å de jittj i skåwen i tre
vintira å så åm såmrana nycka han de.¹⁾

Här va itt fruentimor å bode i Svedåla, di kalla
hinge for Kålvschan.²⁾ Hinjes mann hadde vad rackare, så
dö hinjes mann, så skytte hon rörelsen. Di hadde en riks-
talor for di to skinjed åo en häst. Di flåde åsse hongga,
där va många å to hong-skinj för, å granna hongga.

Når di hadde flåd itt gammalt öj, så fittj rackaren
behåla skinjed å så lo di öjed liggja i skåwen. Där e en
plass i Hickebarja skåw di kallar "De sura öjed", där
har liggjed itt öj såm di hadde tad skinjed åo. Där e en
kolle å där liggjor baronen begraven.⁴⁾

Om Carl XII:s ek vid Yddingesjön.

Di sa ad kal den tållte han hadde bonged sin häst
där. Så hogg di inge i ejen, å där va krobbba te hästen, å
hästen va bongen där. Å han sto å såw inje i. Den slapp
allri sina löv. Di sa allti kal den tålltes ej, når vi

1) Nycka, hypervecism för nyttja. Jfr fittj=fick.
2) "Kolvschan"; mannens namn var Kolv. 3) Så kallades så-
dana, som hade till yrke att slakta och flå gamla hästar.
4) Baron C.G. Wrangel v. Brehmer, f. 1871, d. 1920, är begraven
i en skogskulle på Heckeberga gods som har namnet "De
sura öjed".

bode där närre.

Om Lynehy gamla kyrka.

1)

Di skolle jo ente reved den gamla tjårkan, for den va en å våra fyste tjårkor. Hon så ud såm en gammal brydestua; de vill si, hon va farlet starrt böjd. Di konne fåd låw å la na stå, åm di hadde böjd ti na, for hon va for liden. De va starrt, så murarna, når di skolle välta na, så mina di inj ongor den synnre muren. Å alla valven di fallt nårr i tjårkan, så di sto såm bikypor po tjårkegolled.

Där skolle vad nåd kri ellor osämja po fålk, når di böjde na, så hon ble ente færi po två hondra år.

Där va injed torn,³⁾ å klåckan hånjde i tagstolen å där va en lem i gövelen mitt fårr na, så hala klåckan slo udanåm muren. En gång så flö knivvelen åo å lant ud po tjårregåren å nårr i joren.⁴⁾

Om Hyby och Genarps kyrkor.

Hyby tjårka, hom skolle fyst va böjd åppe po backen imen vejen mellom Hyby å Yddinje, men så ble jo timmored nårr-tjörd te Hyby.

1) Riven 1882. 2) Starkt byggd. 3) De gamla kyrkorna i Fläckarp (riven 1864) och Bjerseshög (riven 1894) såknade också torn. Den enda kyrkan i häradet utan torn är Esarp, där kloockan hånger i västra gaveln. 4) Kläppen.

Där e samma historia om Hickebarja, Hickebarja rår ämn Jinnarpe tjårka, å hickebarjana har böjd na. Å di skolle böjd nå framme ve kaltören å di hadde tjörd fram timmor ti na. Där skolle tjårkan ha ligged. Men så skolle timmored bled flytt en natt hänn te Jinnarp. Å di vidd jo ente vim där flytte de.

Säggen om Hr. Holger på Heckeberga.

Harr Holgor han skrev si jo for "Lille kängen i Skåne". Han lo lägga tre gollsko ongor hästen, men den fjäre fäste han po salen. Men så kom han te Tjövénhamm å hadde hästen po fartöjed. Men där to di han å hogg hoeded å han. Å di hadde fäst hoeded po han ijenn. Så bant di han po hästen å skicka han övor, Så kom di ti Hickebarja me han. Så sto fruen i fynstored å når di kom himm me han, så sior hon: Äntan är min Gobbe sypen eller vred.

för hans huvud sitter på sned.

Så tjörde hon ud me sina döttra i sjon å sänjte si, men kosken kasta si åo. Di kallar de holed för Fruaresjon nu, där hon sänjte si, de e itt jävla jyft holl.

Di ser spöje där, liasåm fålk kommor roenes åpp å sjon. Å va de nån såm tydde si te å ville se dåm, så ble di osynlia.

Bona Ed.

Inskend. nr 1. Ingeborg
1923-24 Fe 20/

LANDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

149.

Fogderna Knävranen från Knävran församling, Gränt i Lyngby

Ann. Sägna om Hr. Holger (även "Den rike Hr. Holger" eller "Holger Dansk") är ännu allmänt känd i Lyngby och Genarps socknar. Däremot är en lång visa, som handlade om honom, mest bortglömd, med undantag av någon enstaka vers (såsom fruns yttrande när hon såg mannens hemkomst). Visan är emellertid upptecknad på 1880-talet av A. Ramn och, med efterföljande historisk utredning, tryckt i "Teckningar och toner ur skånska allmogens lif, utgifna af Skånska landsmålsföreningen".

Mera om Heckeberga.

Nu e de femti år sin Hickebarja gamle går ble närr-reven. Då lå hela gåren inge po hålmen. - Där po Hickebarja, där va väll elleva tusen tynnemlann ti, å fålked jick såm rektia slava.

Jinnarpe tjårka, de e hickebarjansas tjårka. Så skolle bynnorna gå did såm söndorna å ha årrdor å lafo-¹⁾ den ifrå Hickebarja. Han boda dåm, så kallad:

Råcken å Bråcken å Knavran
ska framn te gåren me bodde yse å navra
å Jirkor å Jera, ska komma ettor me flera
Kristen Skromma, ska åsse komma
Hans Dansk, den ska fan föra framn - - -

1) Versen eller "läran" som ladufogden ifrån Heckeberga efter slutad gudstjänst läste upp utanför Genarps kyrka, är känd i flera variationer. Den innehåller en uppräknig av vissa av torparna ("hobynnorna" d. v. s. hovbönderna) och deras dagsverksysslor. Torparna benämndes efter ställena de bebodde; Råcken efter Råckarp, Knavran efter Knävringahused, Kr. Skromma efter Skromman O. S. V.

Om Romeleklint.

Ente för ja har vad åppe po Romeleklint, men di sior där ska va en sten såm där e nyckelholl i.

Om Höjesten i Vismarlöv.

Höjesten, han lå po en hälla i Vismarlöv. De va långfriddas maren, ad de va en fröken po Romeleklint å to han i sitt flättebån å skolle släd Hyby tjårka åmköll. Men så va där mäska i tjårkan, så hadde ente stenen majt te å gå framn.

Om "Bedaväjen".

(Så kallas en numera försvunnen landsväg, som enl. sägnen gick ifrån Ystad till Malmö. Den skulle varit 32 famnar bred och bevuxen med gräs. De som beforo densamma hade där fritt bete för sina kreatur, därav vägens namn. Rester av densamma finnas dels i en markväg i sockengrån- sen mellan Lyngby och Esarp, dels i "Növse bed" och "Gröve bed" i Nevitshögs s:n, där hus blivit uppförda på den forna "Bedaväjen" eller "Beden").

Bedaväjen ejentelien, han jick änna ifrån Ysta te

Melme. Di hadde låw å la kräjen beda imen siorna där. Nu har di nedad han ve bäjje sior, så de e ente udan itt tjörespärr. Han e visst roneråd sin.

- 1) Förminskat, inkräktat på.
- 2) Slopad, ödelagd.

Basa Ed.

Inskend. av 1. maj 1923-24 Ac 201

149.
LINDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Forsamlingens handlingar för 1880-1881, År 1: Långby

Ann. Sägna om Hr. Holger (även "Den rike Hr. Holger" eller "Holger Dansk") är ännu allmänt känd i Lyngby och Genarps socknar. Däremot är en lång visa, som handlade om honom, mest bortglömd, med undantag av någon enstaka vers (såsom fruns yttrande när hon såg mannens hemkomst). Visan är emellertid upptecknad på 1880-talet av A. Ramn och, med efterföljande historisk utredning, tryckt i "Teckningar och toner ur skånska allmogens lif, utgifna af Skånska landsmålsföreningen".

Mera om Heckeberga.

Nu e de femti år sin Hickebarja gamle går ble närr-reven. Då lå hela gåren inge po hålmen. - Där po Hickebarja, där va väll elleva tusen tynnemlann ti, å fålked jick såm rektia slava.

Jinnarpe tjårka, de e hickebarjans tjårka. Så skolle bynnorna gå did såm söndorna å ha årrdor å lafo-¹⁾ den ifrå Hickebarja. Han boda dåm, så kallad:

Råcken å Bråcken å Knavran
ska framn te gåren me bodde yse å navra
å jirkor å Jera, ska komma ettor me flera
Kristen Skromma, ska åsse komma
Hans Dansk, den ska fan föra framn - - -

1) Versen eller "läran" som ladufogden ifrån Heckeberga efter slutad gudstjänst läste upp utanför Genarps kyrka, är känd i flera variationer. Den innehåller en uppräknig av vissa av torparna ("hobynnorna" d. v. s. hovbönderna) och deras dagsverksysslor. Torparna benämndes efter ställens de bebodde; Råcken efter Råckarp, Knavran efter Knavringahused, Kr. Skromma efter Skromman O. S. V.

Om Romeleklint.

Ente för ja har vad äppe po Romeleklint, men di sior där ska va en sten sån där e nyckelholl i.

Om Höjsten i Vismarlöv.

Höjsten, han lå po en hålla i Vismarlöv. De va långfriddas maren, ad de va en fröken po Romeleklint å to han i sitt flättebån å skolle slad Hyby tjårka åmkoll. Men så va där mässe i tjårkan, så hadde ente stenen majt te å gå framn.

Om "Bedaväjjen".

(Så kallas en numera försvunnen landsväg, som enl. sägnen gick ifrån Ystad till Malmö. Den skulle varit 32 famnar bred och bevuxen med gräs. De som beföro densamma hade där fritt bete för sina kreatur, därav vägens namn. Rester av densamma finnas dels i en markväg i sockengrån- sen mellan Lyrngby och Esarp, dels i "Növse bed" och "Gröve bed" i Nevitshögs s:n, där hus blivit uppförda på den forna "Bedaväjjen" eller "Beden").

Bedaväjjen ejentelien, han gick ännu ifrån Ysta te

Malmø. Di hadde låw å la kräjjen beda imen siorna där. Nu har di nådad han ve bäjje sior, så de e ente udan itt tjörespårr. Han e visst röneråd sin.²⁾

- 1) Förminskat, inkräktat på.
- 2) Slopåd, ödelagd.

Om tattaretsällskap.

De va tattraväja, sånna. ¹⁾ Då i mina påga-år, här va itt släjte di kalla Jonas Skarin, så va där itt släjte di kalla for Skarrie tattra. De va en fira-fem karra å en ²⁾ fillesex fruentimor, å en fasli hov glytta. Så bitte di ³⁾ po väjana här di dro fram.

Här va en del tattra ifrå di kalla "Kallaröven". ⁴⁾ De e en mark åwanåm Tjövlinje, de e rekti sånjor. Där hadde di en husa-rynga, di hadde itt par spänne hus vär. De talte ⁵⁾ di åmm, når ja tjente i Ynorp. ⁶⁾

Ja de va rälia sällskåp di däre. Kom di inj å tala ve nånstans där di så manfålk ente va himma, så tvant di fruentimorna ti å ji däm va di ville ha. Å svårta va di. ⁷⁾ Så hadde di mede-rafta me si, di kalla, långa staga, å di mete här di kom. ⁸⁾

Te å stjela, de tror ja va dårras mesta yrke.

- 1) D.v.s. sådana vägar som den omtalade "Bedaväjen".
- 2) Så kallades de tattare som höllo till på Skarrie hed i Färs härad.
- 3) Fillesex = 4 a 6. Jfr toltre, trelllefira.
- 4) Betade.
- 5) Kävlinge.
- 6) Sandjord.
- 7) Husruckel; rynga = dåligt, oansenligt hus, da. rönne.
- 8) Spänne = mellanrummet mellan två väggstolpar eller loftsbjälkar.
- 9) Önneryp.
- 10) Metspö.

Från bondekriget 1811.

Bonakried ejentelien, de härja ve Torop. Men så konne di ente ble rektet samlade där, så kom di te Klågorp. De va ejentelien po tos, bynorna di skolle ronera aden. - Ja tjente hos Nels Svensen tätt ve Klågorp. Hanses mor hadde vad me i bonakried. De sto ve Klågorp, där hadde di slag. - Min far va me i bonakried. Han sad inje i tre vickor i Malme for ded. Han va ente udan pågastödinj, han fittj gå här han ville i fästningjen. Han hadde ente jort nåd, han va bårra me i lynjen.¹⁾

Där va en såm hidde Silverbarj å råde åmm Toropa går. Han årna ud husarans, men de la si kången storlien i- mod. Jo han måtte håppa ifrå Torop å fittj ente behåla ed.

Om kyrkoherde Grönberg i Hyby.

Ja fittj å leste for Grönbarr.²⁾ Den Grönbarren, de va en räli fan. Han va noga å si å töjde me.⁴⁾ Näst den siste dan vi va hos han, så skolle vi ha pånja ti han, de sa han ifrå. Såmma hadde en rikstalar å såmma hadde en snes äj⁵⁾ å såmma hadde en mark smör. Så fittj di itt lid- ed glas vin, alla glyttana.

1) Flocken. 2) N.M. Grönberg, f. 1801, kyrkoh. i Hyby 1833, d. 1880. 3) Snål. 4) Tiggede. 5) Ett tjog ägg.

Visfragment (Växelsång).

"Ongdomen di sjång alltid när di va ude å jick.
De va en visa såm vi sjång - ja kan ente minns alla versen"

Låt kosta vad det kosta vill
så skall jag likaväl fria till
en flicka som är gramm
ty skönhet den behagar mig
den älskar jag rätt innerlig.

Fritt älskar du den dig är lik
jag älskar den som är rik
och har stort kapetal
för har jag pengar, har jag fröjd
då lever jag både gläder och nöjd.

"De va den rije såm sjång de versed. De va itt
vars, de va inge mitt i visan, där svara den fattie":

Låt vara du har te, kafe,
så har du dock en hustru le
som du får skämmas för,
en halt, en jävel, döv och dum
ett nöt, ett troll, avskrap och skum,
som gör dig stor förtret.

"Men ja kan ente mer po na".

En passascha.

Far å ja skolle tjöra våss ettor vårs itt lass
 böje-back. Far fårre å ja ettor. Så kom vi ti itt stort
 vånga-le. Far löjite å ja täppte.

Så tjörde vi litta bättor framn. Så kom vi ti en
 stor villande skåw. Där va inga andra trå uden nån små
 boska. Boskana rev mitt hoed av, å de löp å ja sprant
 ettor å tock ed å bant de po me röa rimmor. Så satte ja
 min nesa tebaga, ja Gu de jorde ja, for ja ente skolle
 riva min nesa av.

Så tjörde vi litta bättor framn, så kom vi te en
 stor villande sjö. Där va ente nåd ånnd vann, ån
 nåna järn-herra. Där ga vi våss ud å segla.

Så kom vi ti en stor tjyssebårs-have. Där skolle
 vi ing å ha våss nån tjyssebår. Tjarringen kom ud, såm
 bären egde. "Fan ska besitta dáj påg, åm du plåcker alla
 mine tjyssebår, ja har ente mer ån di samme".

Tjarringen ble rent sprittande galen å for ing
 ettor sin vallmalsbysa å ladda me en kroocka tjärnemiltj
 å skod pågen i nacken så där flö tre ryggben åo po den

1) Böj = bok och böje- i sammansättn. = boke-,
 t.ex. böjebårne (bokved) men "böjeback" är ett menings-
 löst ord. 2) Järnharvar.

grå tröjan å attan mil po hinsien Jahålm å tåppen å
en tjårkespir å jörnсталpen å en wylå å hoeded å en
mann.

Håj, po, hålt, sa mannen, ja har pylsa å sälla. -- Di
grava sju alna hårr i pylsan, å där hitte di en töva me
fira å tjuve onga å bonka po bonka å Sallorpe ånga å
Tjåstorpe drånga å Tyelse prästagar. Där ble ja.

"Den har ja hört sin ja va påg, nårre i Holmåja".

En liknande skämtsaga från Skytts härad, uppt. av
Olof Christoffersson och kallad "Den långa lögnen" finnes
i Folkminnen och Folktankars skriftserie 1915.

Till jämförelse meddelas här en nyupptecknad
variant av samma "pasascha", omtalad av arbetaren Lars
Månsson Lundin, Kabbarp 8, Tottarp s:n. Lars Lundin, som är
född 1870 i Staffanstorp, Nevitshög s:n, har hört den i sin
barndom av en skräddaregesäll i Staffanstorp.

Får å ja i nygårs-jeppe skolle tjöra te skåwa.

Så kom vi ti en stor pilehäck. Där va itt lass böje-fläck.

Så ga ja mi i tåpp å får i rod, å tjarringen kom ud såm
pärona äjde. "Jårt forbannade pack, ska I ta alla mina
päror, ja har ente mer än samma bönevischa."

Å ja fallt nårr å slo mina ben i en kobladda så
ja ble fol å tjörnegadda. Så rylla ja mi te Hollanns bäck.

Där sto en tynna å to hans säck.

Häj manna, Vi her pylsa å sälja. Så bårra ja me
 attan alna ing i en pylsa å där hitte ja en röva-töva
 å där va tjugefira vålpa i.¹⁾

Tjarringen ble galen. Hon sprant ing ettor sin
 vallmalsbyssa å skod attan alna lant å skod tre revben
 å en skingpäls å hoeded å en rödraged tyggemann. Å
 prästens pia i Jyddelöv fick ris så de hördes ti Fjär-
 dingslöv åmm ijenn te Jyddelöv.

1) Rävbona.

201.

LINDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

157.

Nils Larsson.

Hvillen.

Vaktmästaren vid folkhögskolan Hvillen (Tottarp s:n)
Nils Larsson - svärson till Hans Andersson, Lyngby - är
född 1874 på Sångetorp i Genarp men växte upp på Assar-
torp i Lyngby, där fadren var gårdsdräng. Började tjena
redan i skolåren och hade tjänst på olika gårdar i Lyngby
och kringliggande socknar, sist som gårdsdräng i Lyngby
prästgård, till 1903, då han tillträdde befattningen som
vaktmästare vid Hvillen, därtill rekommenderad av en av-
flyttande prästgårdsarrendator. - Nils Larssons berättel-
ser, som äro upptecknade vid olika tillfällen under de
senare åren, äro mestadels folkminnen från Lyngby och
Genarp.

Sägnen om den rike Hr. Holger.

De va nån sån såm bode där po Hickebarja, va han nu
hidde - den rige Harr Holjor va de.

Han hadde fira gollsko ongor hästen, men han fick
ente ha mer än tre for kånngen. Han hadde vad i Tjyppen-
hamn, å då lo kånngen halshogga han. Å så ble hoededbonged

fast po han. Så reste di himm me han ijenn.

Så sto hon i fynstored, fruén, å så hår han kom rianes. Å di hadde bonged hoeded po han. Å når hans fru fick se han, så sior hon:

Antingen är min man drucken eller vred för hans huvud sitter på sned.

Å så hadde hon sajt ti betjenten å späanna fårr, å så tjörde fruén ud i sjön å sänkte si.

Hoveriet vid Heckeberga.

1)

Hobynorna di jore dasvärke po Hickebarja goss.

2)

Di kalla dåm ettör ställén där di bode. Så skolle di framn te jinnarpe tjärka åm söndorna. Å där sto lafoden å räckna åpp dåm. Han hadde en hel läxa, men ja kommor ente ihu allt:

Potten å Knavran

ska gå framn te gåren å ha me si bår å navra

Kristen Skromma, ska åsse komma

Annors Damn, ska åsse framn

1) Hovbönderna, torparna. 2) Nils Larsson anför som exempel: Pottenbårr (Puttenborg): Potten; Knavringshused; Knavran; Skromhused el. Skromman; Kristen Skromma; Kåckahused; Kåcken; Kåckapåggana; Liehused; Liehusaren; Damstorp; Annors Damn, Skavahused; Skaven.

fast po han. Så reste di himm me han i jenn.

Så sto hon i fynstored, fruena, å så hår han kom rianes. Å di hadde bonged hoeded po han. Å når hans fru fick se han, så sior hon:

Antingen är min man drucken eller vred

för hans huvud sitter på sned.

Å så hadde hon sajt ti betjenten å spänna fårr, å så tjörde fruena ud i sjön å sänkte si.

Hoveriet vid Heckeberga.

1) Hobynorna di jore dasvärke po Hickebarja Goss.

2) Di kalla däm ettor ställen där di bode. Så skolle di framme te Jinnarpe tjärka åm söndorna. Å där sto lafoden å räckna åpp däm. Han hadde en hel läxa, men ja kommor ente ihu allt:

Potten å Knavrån

ska gå framme te gåren å ha me si bår å navra

Kristen Skromma, ska åsse komma

Annors Damm, ska åsse framme

- - - -

1) Hovbönderna, torparna. 2) Nils Larsson anför som exempel: Pottenbårr (Puttenborg): Potten; Knavrångahused; Knavrån; Skromhused el. Skromman; Kristen Skromma; Käckahused; Kåcken; Käckapågana; Liehused; Liehusaren; Damsörp; Annors Damm, Skavahused; Skaven.

Då jore di vissa fruentimmors-da å vissa kerra-da. Så skolle di va ve gåren når solen sto åpp å fittj ente sluta fören solen jittj nårr. Å många såm hädde lant å gå, di ble där for natten, di såv po jällen. Å di hadde mad me si for en toltre da.

Iblann ble di kallade åpp te baronen for å få pry1. Men där va en såm sa: Ja tar allri imod pry1. Å han jittj allti beväpnad me en tjyva.

Å di såm ente rätta si ettor baronen, di ble göss-forvista. Ja de va itt rälet ställe å va po.

Om Assartorp.

Där ve Assartorp skolle ha vad itt klåstor, ettor va di sior. Där kommor en bäck ifrå Gamlesjö å där har vad broor övor den bäcken, Monkabroorna så kallad. Där e en vång po Långbyggjed i Hesslebarja, såm hiddor Monkabroorna. Där skolle vad broor så monkana di skolle konnad gå övor bäcken å åpp imod Dalby.

Där har vad Liasåm spöje ve Assartorp. Där va en stor hong å han sto flere gånga åm nättorna å jydde precis Liasåm där va nån å slos me han, men vi så injentinj, skynnt de va måna,just.

1) Så kallas gården Hessleberga n:r 4, som är byggd med mycket långa långor.

Om Månglesten och Döresten.

Där va tråll å slo en sten imod Hyby tjårka. Den ligger ve Hesselebarja å hiddor Månglesten. Den påstår di ad di hadde kastad ifrå Romeleklint imod tjårkan.

De e liasåm Döresten, såm lå po Kristen Annors plan i Hesselebarja, långbyggjarens så kallad; den skolle åsse va kommen did po de visad, di hadde slad den ifrå Romeleklint, når di hörde de rinjde i Hyby tjårka.

Spökhistorier.

I Lynby prästegård där hände de itt par gånga, vi lå i drängkammaren å hörde såm hästena stampa å via å skreg åm natten. Å vi jick åpp å titta ettor, men då lå di stilla.

Men når mina svågra tjente po Öbjer, där ble hela kostallen jus åm natten, såm de hadde vad mitt po dan, de talte mina svågra åmm.

Min svågor han bode en tid i itt syldata-torp po Lynby slättor. Å når han hadde lejt si, å så där udåd po natten imellom tålv å itt, så ble där såddent allo po låfted. De asa å dro po låfted liasåm me tonga säcka å ³⁾ de bomp precis liasåm låfted skolle falla nårr. De kom

1) Den förre ägaren av Hesseleberga n:r 4 kallades Kristen långbyggjare eller långbyggjaren. 2) Lynby slätter, ett område öster ut i Lynby. 3) Dunsade.

1) så där ryckavis. Men där kom en gammal kvinga did å fick jort rå ve ed, så där ble tystt sin.

Några gamla märkesdagar.

"Pär me den hede stenen", de e den tjugendre februari, då ska de tö lia mied ongorifrå såm övanifrå.

Så e ~~där~~ "Fårti martyror", de e den niene mars. Då ska de allti va böst, te straff for ad di le martyr-döen.

Åm de frysa Froenatt,²⁾ så ska de frysa i fårti nätter sin.

Såmma sior Froeda å såmma sior Farreda, de e den tjugefemte mars, då skolle di ta imod dårras ställe.

Rackare.

Om "rackarna" (se även sid. 145) berättar Nils Larsson, att när de inträdde i ett hus, fingo de icke gå längre in i stugan än under det spännat som var närmast dörren, som därför kallades "rackarespänned".

"Po Lynby tjarregår va där en särskilt pless där di begravde rackare, rackarekrågen så kallad".

1) Periodvis. 2) Dåligt väder. 3) Natten 24-25 mars. 4) Spänne = avståndet mellan tvenne loftsbjälkar, vanligen 2 1/2 å 3 alnar.

Sagan om den onde och västgöten.

A 812

De va itt ställe mannen han låva si bårt ti den onde. Men åm han konne jätta sju gåtor, skolle han ble fri. Men så kom där en väsjytt å skolle liggja en natt. Så vil-le han låna hus där. Så sa mannen te han, ad konne han sva-ra po sju frågor i stället for mannen, så skolle han få liggja där. Å når då han kom, den onde, åm natten så jick väsjyppen åpp å sto inganåm daren. Så frågte den onde:

Va e itt? - Itt, de e itt knäpp i en klåcka.

Två? - Två ögon i en skalle.

Tre? - Tre ben po en gryda.

Fira? Fira jul po en vagn.

Fem? - Fem findra po en hann.

Sex? - Sex dage i en vicka.

Å sju? - Sju-stjernen po himmelen den blå
den varkan du ellor ja kan nå.

Sin så måtte han springa, så bejick jo mannen si. ¹⁾

Gåtor.

Hår många hogg ska där ti en väljord törpél? ²⁾

Där ska ente nåd hogg ti, for den e färri når den e

väljord.

1) Begå si = bli va räddad, skonad. 2) Tjunderstake.

201.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV / 63.

Fånge fick po jonge å hörde sju sjonga
sju tongor, sju longor, sju galla, sju skalla

Alla sjong di i en skalle. 2)

Va va de? Sju lärkor såm hadde böjd i en hästaskalle.

("Den hörde ja å mor, hon va fydd po Hickebarja goss").

Något om julfirandet i Lyngby.

Di åd två gånga po julaaftan, den fyste gången ve
sjuttiden, då fick di fisk å gröd å stej å kagor; å den andre
gången ve ellevatiden, då fick di sylta å röbedor.

Når di hadde et den fyste gången, sin sad di å jätta
po nyddor å di hadde alla wöjlja sårtors lega fårr si.

(Läsningar när man gissar på nötter; A. håller nötterna i
handen och frågar, B. svarar.): A. Nyddor i hånne. B. Alla

mina. A. Hår många ? B. (gissar ett antal; gissar han rätt,
får han dem). - A. Min gris lackar i skåwen. B. Min spring-

or ettor. A. Vicked trä bor han ongor? B. ("Skolle pega po
en fingor såm nöden lå ongor, å åm di ente jätta rätt, skolle

di ji en nöd"). - A. Odda ellor jämt? B. Alla mina. A. Hår
många? (B. gissar ett antal).

(Julalekar). Sko blackran: Di satte en stång po två stola

1) Gammal dativform av ljung. 2) Byggt. 3) Gissade
på nötter, ett vanligt julnöje. 4) Gammal dativform av hån =
hend. 5) En mycket vanlig läsning när man gissar på nötter.

å hadde benen po kårs övor stängen. Så skolle di sidda å hålla en tjäpp me bå hannorna. Di sad åsse po de sätted å skolle trå i en stäppenål;¹⁾

Prega ud farmors yja: Di tände itt jus å sto baglänges imod varandra å skolle slycka jused. Jused sto po en stol.

Så lejte di "låna varme, gå te nabøens".²⁾

Så po hellidana i Lynby jick di å måga te varandra i stallana å la stena for darorna.

Di hadde itt vars åm juladana:

"Julaaftan å julada, då får vi sm woen mad vi vill ha. Men annenda jul, då jemmor mor sitt goa sul".

Siktebrö fick di bårre te julaaftan å julada å te nyår. Di to allri å bored åm julen. Po borännen sto där brö å sul å alla slav.³⁾

Då åm kvällana, nyårsåftan å trettenaftan så hadde di jus tända å slapp gråspårra ing i rommen. Så flö di po jused, så di slyckte jused å där ble rent mårrt i stuan.

Ja här vad me åm de flere gånga å fångad spårre å sloppet ja här vad me åm de flere gånga å skolle di lägga ing. - När di åd gröd trettenaftan så skolle di lägga skeen tre gånga.

- 1) Öga. 2) Tagga ut gödsel, rengöra i stallarna.
3) Bröd och sovel av alla slag. 4) Gråsparvar. På andra orter, såsom Esarp, omtalas att man vid "jula-fulana" (julfåglaerna) band ett litet brev med en väcker vers.

201

165

Hans Pettersson.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ålderdomshemmet, Arlöv.

På ålderdomshemmen, isynnerhet i de större kommunerna, kan man stundom anträffa utmärkta folkminnesförfattare. En sådan är f. d. sockerbruksarbetaren Hans Pettersson, som nu bor på Burlövs sockens ålderdomshem i Arlöv. Hans Pettersson är född d. 29 maj 1839 i Vismarlöv i Hyby socken och tjänade ifrån barndomen i Hyby och närbelägna socknar såsom "vaktepåg", dräng, statkarl och torpare. År 1880 flyttade han till Arlöv, där han arbetade på sockerbruket i 27 år. Hans Petterssons berättelser äro folkminnen från födelsessocknen Hyby och andra socknar där han tjänat. Därjämte meddelas här en av honom skriven kort självbiografi, som omfattar tiden innan han kom till Arlöv. Av sina barnbarn har Hans Pettersson fått en skrivbok, där han som tidsfördriv nedskriver varjehandla. (Den innehåller, förutom de omtalade självbiografiska anteckningarna, avskrifter av stycken ur tidningarna (Skånska Dagbladet och Hemmet) samt psalmerverser.) I självbiografien finnes kanske ett och annat oklart uttryck och språket är här och där något osammenhängande, men då det

ner på gålfvrett så öppna han dören och sparkade mig ut och viste att gå till helvete med dig och jag gick men om dett bär till helvete eller någon annan stans de vet jag inte men himmelens kläckor di klemta för mig men helvetes porta står för dig och dett var bra endå att Du fick plass der der slapp Du å frysa Dett tror jag sekort.

Så bar Dett af till Növeshög Der gick jag in i ¹⁾ hus der kvinnan kokte kål så sade hon Kan du sua kål min påg så öste hon en hell talrik till mig har du intet nåd Du kan ha Dina bröd bita uti ne Dett har jag intet så gick hon utt och tog en sjorte ärm så syde hon för den ena endan sin så kom jag längre fram Der trefte jag en man och en Kvinna der gjorde jag selskap med dem så om mylebarja å jag med så blef di arja på mig va ska du löpa efter os men hår vi kom så frågte jag efter plass ²⁾ men hår vi kom så ha di fest men så vre di till Vinninge så sa mannen va är de för en påg i har med är ja de vet vi intett han kom till oss vid nöfse sin har vi intett ³⁾ konnatt blefvet af med han men så sade jag behöver i intet non vakte påg jo Dett skolle jag ha men du är så

1) Äta kålsoppa; sua = äta, om flytande föda som intages med sked. 2) Fäst, anställt, tillsatt platsen. 3) Nevitshög.

liten ja Dett gör ingenting jag är dukti att springa
 efter Kräj ¹⁾ ja kan jag behåla di så kan du komma den 25
 mars nej då vill jag blifva helst strax varför vill Du
 Dett jo jag har stefar jag får både svelta och får pisk
 di kallade han för pågapistkaren ²⁾ men nu skall du gå him
 å sega Din far å mor att Du har festad Dig hos rasmus
 svensson i vinninge å dett bar af allt vad töjded håla
 kunde Dett kan ni tro så sad truls och syde och mor satt
 vid sidan om han å spantt så kom jag och öppna Dören och
 sade nu har jag festad mig hos rasmus svensson i vinninge
 ajö med eder Detta var bra tungtt för en mor och se sitt
 barn springa ifrån si men vad fik dett hjelpas och der
 var jag i 5 år Kan ni tro så flytade jag till Holmeja för
 jag skulle gå och läsa för prästten så var jag der i 3 år
 så skref han ³⁾ till mig om jag ville flyta till han ijen
 och Dett jorde jag och så fick jag 15 Kroner i lön ja
 jag fick der med kläder och så men dett var ju intett an-
 nat än sjete fall ⁴⁾ men på den tiden så var dett lia väll
 bra men så Dett 2. året så la han till så fik jag 30.
 Kroner å kläder som föra året

1) Kreatur. 2) Nämligen styvfadern. 3) D.V.s. den
 förre husbonden, Rasmus Svensson i Vinninge. 4) Skäktefall.

(Här följer en något osammenhängande berättelse om huru Hans Pettersson, då han med Rasmus Svensson var till marknads i Lund, upphittade 60 kr. utanför Borgs port, vilka han fick behålla, eftersom ingen annan ägare kunde anträffas).

så flytade jag till bjerese Der skolle jag ha 60 kronor i lön nå dett går ja gu bra allt
så flytade jag till sallerup Där ba han mig 4 hundra Daler då kan ni tro jag blef glad får jag nu i hundravis men dett var ju intett mer än 67 kronor

så skulle jag skrivas till beväring så sade han till mig Kan du jöra dig fri så kan du få 10 Kroner till och jag blef fri för jag hade en kråkett finger å den här jag innu

så flytade jag til Klågerup å festade mig med en tårpare Der skolle jag 3 daga i vikan der skolle jag ha 4 tunor råg 2 tunor korn 50 Kroner i penga en half tuna potatis 2 kappor lin frö sått ett par byxor en sjorta julmatt Dito påska matt

Nu skall jag borja mina dax varke Dett kan ni tro så skolle min mor husåla för mig ja så föde jag den på bröd hela året men så ville hon intet mera och Detta tykte

jag att Dett var bra för hon var gammal och skröplig och så tyckte hon att jag kunde skaffa mig frumintimmer Dett går nog för dig jag tänkte på dett och så kan I tro att jag frijade till hanna och fick jag ja genast Dett kan ni tro så vi hade bröllop den 23

så var vi i sju år men så flyta vi till ettarp Der fick jag 66 K 67 öre 10 tuner spanne mål en half tunna potates i vången och dett var utan om busett å der var bra så fick vi 75 K dett 2 årett 80 dett 3 årett 90 dett 4 året 100 K dett 5 å men så blev jag uven med patronen så jag sa up och ville flytta men så festa jag mig med en bonde så jag gick till häva vid toppe-¹⁾ Ledegård

Hans Petterssons berättelser. *Anders*

Om maj-sjungningen och pingstgillet.

Hans Pettersson var redan på 1850-talet försjunga-re vid majsjungningen, både i Holmeja, Vismarlöv, Vinninge (1857 och följande år) och Sallerup (1861). Endast drängarna deltog i majsjungningen, inga pigor. När man på af-tonen den 30 april samlades och då träffade någon dräng

1) På hoveriarbete. Denna anställning var den sista berättaren hade innan han flyttade till Arlöv.

som inte ville vara med, så sjöng man versen "Du ligger här me din lade kropp, så loppor å lus dåj eder opp".

(Även andra extra-verser funnos till majvisan, se nedan).

"Vi hadde bodde fiol å draspill när vi jittj å sjång; å
når ja tjente hos pryleholmaren fittj vi sextisex kronor
i sjängepänja".²⁾

Majvisan.

Godaftan om I hemma är

maj är välkommen

förlåt oss om vi väcker jär

gläd oss Gud och så den sköna sommar.

(Försjungaren frågade: Vill far och mor höra sommars
visa? - Ja.)

Allvardsens skapare av evighet

Du haver allting väl berett.

Du vintrens tvång ur landet drev

och sommaren tillbaka blev.

Ty bärom vi nu maj i by

och lovom Gud med salmer ny.

1) "Pryleholm" kallades ett ställe i Södra Sallerup där bonden, kallad "Pryleholmaren" plögade pryglå (pryla) sitt tjänstefolk. Namnet blev av en senare ägare ändrat till Prydesholm och skrivs numera så. 2) "Sjungepengar" som skänktes de sjungande på ställena de besökte. Måtura-gåvorna uppsamlades pingstafton, se nedan.

Den lilla lärkans ljuva klång
Gud lovar med maj månads-sång.

Låt hynnen giva ägg på fat
till pannekaka och äggamat.

Stark humle häng på stängerna
så besk malyrt i ängarna.

Låt växa korn på åkrarna
och greset gro i ängarna.

Låt växa frukt på trän till must
att vi därav må hava lust.

Giv mjölk och smör och osten söt
bovete till bovetegröt.

Nu sätter vi maj uti ert tag
vi kommer igen om pingesdag.

Vår skog han får så grön en hatt
så vill vi alla bö gonatt.

Gonatt, gonatt, var kristen själ
maj är välkommen
Så soven i alla sött och väl
gläd oss Gud och så den sköna sommar.

Acc. no 201 ~~nytt 1807~~ Jansson.
Steine, Bana 41 Res. ~~Karolinska~~ ~~Palmerston~~ ~~arkiv~~

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKLIVSARKIV

"Så sjång di for piorna:"

Ett annat år vi kommer igen

då står väl en vaggva ve pians sång.

"Så va de samma dränga såm ente ville va me:"

Du ligger här me din lade kråpp

så läppor å lus dåj edor åpp.

"Så sjång di for skomagaren:"

Skomagaren me sin begade trud

jo varre han begar, jo varre ser han ud.

Sin så hadde vi jille pingesdana. Å pinjesaftan

to vi åpp våra rektihedor. Då kom vi me fem kårra po ra

å fittj bodde mad å brännevin; vi fittj fläsk å tjyd å

ägg å brö, å den dan såm jilled skolle va, då kom tösorna

me milk. Å di läjde mäj te å föra talan når vi jick å to

åpp maden te pinjes-jilled. Å ja såm förde talan sto ve

den ene borännen å hina sto i en kriss ronten ämm:

"Godmorgon hederliga vänner samt värden och värdin-

nan här i huset. Förlått oss vi så många i dag komma att

besöka Eder. Här komma vi med våra fem korggar på rad, och

kära Far och Mor, giv oss lite av vad Ni har. Vi ska resa

1) Rättigheter, d.v.s. naturagåvorna. 2) De andra.

långt. Skulle vi gå och inte få, det vore ju så hånt.¹⁾ Det var förord till talan".

"Tack så väl å egna som mina kamraters vägnar. Jag jag har skyldighet att avlägga en tacksägelse som I oss tillägnat. Vi hava äran att bjuda Fär och Mor i morgon att spisa midda samt dela några glada stunder bland oss". (Så e de ajo).

Å där va jille två da, bodde pingesda å andda. Ja de va de bästa jille man konne ha. ²⁾

Så tridde da pinges jick vi po rås. De va en sajdor rätt.³⁾ Så jick vi ifrå ställe ti ställe å spille-
mannen färre. Så va vi inge po ställen.

De va de roliaste jilled å de ble ente dyrt jille.

En episod från slaget vid Klågerup 1811.

Min mårfår han va me po bonakried. Å där va en såm hidde Annors Hansen. Å där kom husara ifrå Malme. Å di hadde bårred ud stora posjonor me brännevin, di bar ud flere balor.⁴⁾ Å di bårja å smålla å brännevined rände ud. Å Annors Hansen han la si å drittja. Å hina di flokta; å husarana di sa te han: "Kom din satan", men han sa: "Min sjel

1) Försmåddigt. 2) På rad. 3) "En sagder rätt", d. v. s. en självskrivnen rättighet. 4) Bal, pl. balor = balja.

ska ja ha en sypp fyst". Å där kom en kula i monglëven
po han. Å han sa ja alla tid sin. ²⁾

Skadegörelse på en ättehög i Vinninge.

Där va en såm hidde Nels Rasmesen, å han ville
plöja ud Vinningebacken. Å han ble så dålli så han söjte
den klåga i Vinninge, men de jalp ente. Men så sa hon
han skolle gå åpp po backen å bö åm forlåtelse. Så plan-
tera han en virentorna-boske, sin ble han bra.

(Såmma sa där va fartöj hadde sänjt si där i synda-
floden.) - Mannen han fittj namned "gåsahören" ³⁾ å de han
hadde å skytta me tjyva såm hadde ställed jäss.

Möte med en likskara.

Når man kommor forbi Hyby tjårka, så e där tre
flada stena. Å där nytte ja en lijskara en gång. Men ja
talte dåm ente te å fick va i fridd for dåm.

Sågen om Hyby gamla kyrka.

Di tjörde timmor å sten framm där di skolle
byggja Hyby tjårka. Men de ble flytt åm natten te itt
anned ställe. Vim där flytte de, va där injen visste.

1) "Munläppen". 2) Han saglade alltid sedan.

³⁾ Gåsahörden, gåsvaktaren. 4) Hyby gamla kyrka nedbrann
1876 av åskeld. Den nya kyrkan byggdes strax väster om
den gamla. Av den gamla kyrkan blev en liten del repare-
rad och användes som gravkapell åt Trollarna från Klågerup

Skogsnuvorna.

Ja har sitt skosnuorna di har hatt tjylnad¹⁾ mellom
 stora böjor.²⁾ Där va itt par fålk ve Ekshålm³⁾ hidde Annors
 Jipps. Där tjylna skosnuen å lava te med varinda natt.
 Hon så degeli ud å bra. Di bodde stejte å kågte. Men An-
 norsjipps di trivdes där bra.

"Jättegrevnen" på Södra Uggelarp.⁵⁾

Men här har vad start fålk för i tiden. Ja har
 tjent po Uggelarp. Å där va jättagrav me tjugefira stena.
 Såmma va höja å såmma va låva. Å jättana hadde di å lytta
 po, fårr å se, vim såm va starkast. Å den patronen ja tjen-
 te, så släpp vi kräjjen ud där.⁶⁾ Å där va så jävla rålet å
 gå. Å han behaga å ta en sten å lägga ve stalldaren där
 såm kräjjen skolle gå. Men han måtte sätta den tebaga i-
 jenn, for når de ble skomt, så lå kräjjen å ryste i bingslen
 å togga dröv.⁷⁾ När vi hadde åmkrinjskytt åm kvällana å
 täppt darorna så böla kräjjen så forskräckelet. Så va där
 nån sa te han, ad han skolle sättå stenen po sin plass, å
 de jore han, å de jalp.

- 1) Kolnat, eldat. 2) Bokar. 3) Eksholm, gård i Hyby
 s:n. 4) Hypervecism för adj. dåjeli.
 5) En stensättning eller domarering på S. Uggelarp
 i Banderup s:n, Torna härad. 6) Kreaturen. 7) Idisslade.
 8) "Omkring-skött", d.v.s. slutat arbetet. 9) Dörrarna.

Skogsnuvorna.

Ja har sitt skosnuorna di har hatt tjylnad¹⁾ mellom
 stora böjor. Där va itt par fålk ve Ekshålm²⁾ hidde Annors
 Jipps. Där tjylna skosnuan å lava te med varinda natt.
 Hon så degeli ud å bra. Di bodde stejte å kågte. Men An-
 norsjipps di trivdes där bra.

"Jättegravnen" på Södra Uggelarp.⁵⁾

Men här har vad start fålk för i tiden. Ja har
 tjent po Uglarp. Å där va jättagrav me tjugefira stena.
 Såmma va höja å såmma va låva. Å jättana hadde di å lytta
 po, fårr å se, vim såm va starkast. Å den patronen ja tjen-
 te, så slapp vi kräjen ud där.⁶⁾ Å där va så jävla rålet å
 gå. Å han behaga å ta en sten å lägga ve stalldären där
 såm kräjen skolle gå. Men han måtte sätta den tebaga i-
 jenn, for når de ble skomt, så lå kräjen å ryste i bingslen
 å togga dröv.⁷⁾ När vi hadde åmkrinjskytt åm kvällana å
 täppt därorna, så böla kräjen så forskräckelet. Så va där
 nån sa te han, ad han skolle sättå stenen po sin plass, å
 de jore han, å de jalp.

1) Kolnat, eldat. 2) Bokar. 3) Eksholm, gård i Hyby
 s:n. 4) Hypersvecism för adj. dåjeli.
 5) En stensättning eller domerering på S. Uggelarp
 i Banderup s:n, Torna härad. 6) Kreaturen. 7) Idisslade.
 8) "Omkring-skött", d.v.s. slutat arbetet. 9) Dörrarna.

Om Romeleklint m.m.

Så ve Romeleklint, å så åppe po mittelen, där e en flådor sten, å där e itt rycklaholl. Å där e en sten där de syns fjed å trållen. De e ve den nårra sian såm vännor imod Ularp. Å där e en sten såm di har gåd bar-¹⁾ fyttta po å tråd märke ijennom stenen. Så där e liasåm en fod me bodde tår å anned.

²⁾ Där lå en sten i Vissmalöv po Mårten Nels plan, såm di skolle slå Hyby tjårka nårr me. Å där va liasåm en råm,³⁾ såm di hadde lejð en tjätting åm. Å Mårten Nelsen han ville ji femti kronor for den, såm ville språnja den, men där va injen våwa si ve ed. Men når banan ble lejð, så fittj di ta den lia väll.

1) Trå = trampa. 2) Samma sten som den sid. 150 omtalade. 3) Rand.

Andra stener i Berra härad, som sägas vara kastade ifrån Romeleklint emot kyrkor, åro Månglesten och Döresten i Hessleberga (sid. 160) och Kycklingahönan i Stora Mölleberga (sid. 194). - Billebjer i Torna härad skall vara kastat av jätten Finn ifrån Romeleklint emot Lunds domkyrka. I den folkliga traditionen har jätten Finn sin hemvist i Romeleklint, icke i Helgonabacken, såsom Tegner uppger.

Mera om Romeleklint sid. 79, 96, 150, 160.

I "Teckningar och Toner" finnas sid. 23-27 sägner om Romeleklint, upptecknade i Veberöd, Torna härad.

Detaljer från Bjereshögs gamla kyrka.

När ja tjente i Bjerese, så rinjde ja i tjårkan.

Där va injen rinjare i Bjerese, de jittj åmkrinj po stål-
len, å di rinjde värs itt år. Å så slapp vi åbelåtor¹⁾ ti,
når di jick te nattvården. Klåckan hånjde i ly-holed²⁾ po
gavelen. De va en liden tjårka, den lijta den i Burlöv,
men där va inged torn. Där va injen årjel, å klåckaren
sto där å gava. Å³⁾ når di hadde gåd te nattvården, så sa
han: "E där lömt nåd vin?" å så to han flaskan. Men ja
tånjte: "Du ska ente lura mäj tiare". Sin så ble där ente
så mied te hann, for ja to fyst. Så to ja dugen å altare-
bored å jittj himm me.

Om prästen Per Leth.

Där va en präst i Bjerese å Åxie sãm hiddé Pär⁴⁾
lätt. När han kom å skolle håla präkan, så leste han jo
fyst: "I den helie tre-énie Gudens namn". Å så kom han
jo po präkestolen å bårja sin präkan. Så sa han:

"Åxie jäss å Kattorpa ånnor e mied mer tacknäm-
lia ån Bjerese bynnor. For når ja kommor te Kattorpa
vånga-le, så boockar di å sior: 'Tack Harr Pär, Tack Harr

Pär'. Å Bjerese bynnor di kommor me dårres sjöskromspivor

1) Ljudhålet, ljudöppningen. 2) Liknade. 3) Lämnat.
4) Per Leth, f. 1659, kyrkoherde i Bjereshög och Oxie 1687,
d. 1730. 5) Meningen torde vara att gässen och ankorna
(änderne) tacka prästen, när han släpper dem igenom grin-
den.

å änjelsk-skings-ponga".

Så hadde han en piva i ännen, den to han framn å viste dåm: "Sådana nobba skall Ni hava, om Ni vill salige varda".

Så titta han si ud, å så kom där en blå rianes å en grå rianes: "Di rior mitt imellom Galiléen å Judéen. Äntan rior di ing te ditt ellor mitt - gå himn Pär Båd, for di rior ing te ditt!"

"Den som sjuk är, han skall eta kål.

Men akta för den som sitter på kittelen, det är till och med förgift.

I kan tro, Stanstorpå he, han är både vi j å bre.

Men tro åm den va översatt me stejta grisa å pannekagor - måntro då skolle Ni sluga! Amen."

De va hela präkan. De sor mannana po, ad de va sannt.

Att sägnen om Per Leths predikan icke är ren dikt framgår bl.a. av den uppgiften i "Lunds stifts herdaminne" att "Per Leth var en stor putsmakare, hvilken i sina predikningar skall hafva begagnat de allra hvardagligaste uttryck". - I J.F. Svananders Dissertatio Topographica de Territorio Bara (Lund 1796), pars II, läses följande i Series Pastorum Bjeresiö & Oxie: Pehr Leth omnium hujus Ecclesiae Pastorum famosissimus. - Praeterea erat vir quam maxime singularis & in moribus & in modis loquendi. . . . Cum aliquando dixisset hominem quam maxime inclinatum esse ad male faciendum, applicationem suis auditoribus hoc modo fecit: Om Fosie Borrer (någre store ättehögar vid Fosie) var beklädd med Griseskin og Stanstorpå hed bedeckt med Sten- käger, o Guds börn hvad I daa skulle sluge.
jfr. sid. 36.

Gåtor.

Va jårr tjårkan i månskinn? - Hon jårr en skogge.

Va e tjårkan böjd i? - I våred.

Va e tjårkan böjd åm? - Åm dan.

Va e tjårkan böjd for? - For pånja.

Va e de såm vi får se vår da, men vår Härre fårvente se
ed? - De e vår like.

Hår lior den ståsste stenen i sjön? - I de ståssta hollod.

Hår många klöva e där po attan trava katta? - Där e tjuge
klöva po vår katt, å tjuge katta i vår trave, å attan trava.

De va för, i gamla, gamla tidor - vi kan jarna si femtan-
hondrataled - så jore di såna jävla stora kalas, fålk, po
den tiden. Så vår dränj la fira styvor, å två tösor åm en
styvor, å fira tjarringor åm en styvor. Kan I räckna de i-
sammen, tjuge styvor å tjuge mänesjor? - Vi tar fyst tre
dränja, hår mied bler de? Tål. - Så tar vi femtan tösor, de
bler sju å en hal. - Å två tjarringor, där bler en hal sty-
vor å lägga te di andre, så va kalased jort.

Hår många sten jick där te Longa domtjårka? - Där jittj
ente en inda, for di agte did alla.

Vaffor en ful har vi såm ingen tånnga har? - De e stårken.
Va e de for en ful såm ingen långa har? - Uglan.

Vaffor en ful jir sine ånga di? - Fladdormusen.

Fladdormusen hon jir di te sine ånga

Uglan har ingen tånnga

Stårken har ingen långa.

Vers om juldagarna.

Julaaftan å julada, då får vi så möen med vi vill ha,

Annada jul, så har vi stejt pylsa te kväll

Å tridde da jul, då jemmor mor sitt sul.

Visor.

Möllarens dotter.

Där stode tre skälma å lade opp rådd

För Vinter å gamle Pär Skräddare

Om de möllarens dotter kunde få

Ola Mårtensen, Ola möllare.

Di två di stoppa den tredje i säck

Så segla di över möllarens bäck.

Ack käre min möllare I vare mig huld

I maler min säck förutan tull.

Ja väl kan jag mala säcken din

Blott om inte du förmener mig tullen min.

Ja, sätter ing säcken i min dotters hus.

Där står han i fridd för både röttor å mus..

182.
Når som de ble mærrt i varendaste vrå
Så kunne den säcken både kryva å gå.

Ack kära min moder I tänder upp ljus
Ja tror där e tjyva i möllarens hus.

Ack kära min moder I slycker det ljus
Det var den grå katten där spände en mus.

De va väl ässe satan te möllarekatt
han hadde både stövla å sporra å hatt.

Tier du ente, tjarringa-fan
så ska du po hoeded i möllarens damm.

Möllaren hadde en brågeder stud
han to na po horned å hotta na ud.

Möllaren sto po backen å så
hans tjarring uti vanned lå.

Når tjarringen sjonk å pälsen han flöd
når tjarringen sjonk å pälsen han flöd.

Möllaren hadde en krågeder tann

För vinter å gamle Pär skraddare

Han hogg na i ännen å dro na te lanns

Ola Mårtensen, Ola möllare.

Hans Pettersson har kunnat visan ända sedan sina
"påga-år" i Hyby församling. - En variant från Nevitshög,
sjungen av Anders Henriksson därstädes, överensstämmer
huvudsakligen med ovanstående, men har annan melodi och
saknar omkvåde. I stället sjunges det sista ordet i varje
versrad tre gånger, och mellan verserna är där en trall.

En finländsk uppteckning finnes i "Nyländska folk-
visor, ordnade och utgifna af Ernst Lagus", 249.

Eva Wigström har upptecknat visan i Norrhvdinge,
Harjagers h:d ("Den levande säcken", Folkdiktning, andra
samlingen). Denna variant saknar dock de fem sista ver-
serna.

Mor lilla och doktoren.

(Växelsång).

Min man han gick till skogen helt bittida i går.

Vad gjorde han där, mor lilla?

Där sköt han en hare som var tämmeligen stor.

Vad gjorde han med den, mor lilla?

Den har jag fått att förära Hr. doktor och fältskär.

Tackar mjukast, mor. Har jag något att hjälpa

mor med, så skall jag.

Min dotter Helen hon är så jämmerligen sjuk.

Ja, det är en sorts feber, som grasserar mycket

ibland folket i år.

Nej, jag tror hon har lekt för mycket med drängarna om jul.

Där hjälper varken doktor eller doktementar.

Då får jag allt förära min hare till en ann.

Alltför gärna, haren är bra, han blir väl plockad

och stekt.

Jag minnes väl när jag kamma lusen av Doktorens hår.

Ja det fick I väl betalning för?, din sakramenskade

kåna, adjö med dig.

(Moderns "roll" sjunges, doktors roll läses.)

1)

Från Arlöv

har Hans Pettersson också åtskilligt att berätta; om samhällets utveckling under de 44 år han varit bosatt där, eller om sockerfabrikens brand trettonafton 1896, då mången vuxen karl fälde tårar. Eller om folket i Arlöv och däromkring (såsom en "gårakvinga" i den närbelägna byn T., som var så glad efter fylle, att hon bytte bort mjölk till arbetarekvinnorna från Arlöv för att få en "sypp" i stället). Men allt sådant skulle bli va för vidlyftigt att här orda om, och härmed avslutas redogörelsen för den gamle sockerbruksarbetarens minnen.

Själva Arlövs by är belägen vid Sege å, på något avstånd från fabriksområdet. Där fabriksområdet nu ligger, fanns ännu på 1860-talet endast det gamla värds-huset Kalinan vid stora landsvägen samt några andra mindre hus. År 1869 anlades sockerfabriken och samtidigt fick Arlöv järnvägsstation.

Maria Andersson.

Torup, Bara socken.

Maria Andersson, hustru till trotjenaren å Torups herregård, ståtkarlen Hans Andersson, är född 1858 på Nygård i Bara socken.

1)

Sågen om Basbjer.

De va jo for di snacka åmm, ad där va spöje i skåwen. Di snacka åmm når ja va liden, där lu tåll studa å råwa: Här e ja å här e du, men hår e Knud i Kabbarp?³⁾

Sågen jick jo så, ad di hadde tingtas åm den skåwen, Skaborsjö å Torop. Å så nömdemannana di skolle hålt me Toropa harreman. Å di hadde so red po ad di sto po Toropanas jor. Di hadde jor i stövlana såm di hadde tad po Toropanas jor. Så fick de jo lyckes, så Basbjer kom ti Toropana. - Så va där en stor grav i skåwen, å de va såm di sa, ad joren hadde bragad nårr där di sto.

1) En Torup tillhörig skogsbacke, belägen vid Yddinge sjöns norra sida. Enligt sågen skall den på oriktigt sätt ha blivit tilldömd Torup vid en process som fördes mellan Skabersjö och Torup. 2) Lva, lu, lued = löpa, springa. 3) En av de omtalade nämndemännen. Enl. uppgift från Tot-tarps s:n var hans namn Knut Nilsson. Han ville icke vara med om att svärja falskt. 4) Tingtas = processa. Mor Hans Anders omtalade ögärna historien. Ingen på Torups gods vågar tala om den så att herrskapet hör den. I H.F. Feilbergs "Fra Heden" omtalas ett liknande förfaringsåt vid rätttegång om jord.

Skogsnuvorna i Torups skog.

Men di snacka jo ämm, ad där va skosnuor. Där va en mann såm fårreställde si ad han hadde kommed fårr skosnuan. Han så na ente, men hon grina ad han.

Den hon va jo flad po ryggen såm itt bagetru, men så va hon såm itt fint fruentimmor fårrepo.

Där va en tjarrinj såm kom me en milltjakrocka i skåwen. Å så mytte hon itt fint fruentimmor. Å hon va jo tåsst å kom å ville drittja å hinjes krocka. Å hon drack, å sin forsvant hon. Å hon så ud såm itt brådebeläte po bagen. Å då ble hon klåg po, ad de hadde vad en skosnuå.

Om Torups herregård.

Di snacka jo allti ämm här va spöje i Åskebacken. ¹⁾

Där har jo herregåren liggjed för.

Men så snacka di jo allti ämm, ad den såm har böjld kolosjed där de nu e - de va itt fruentimmor - hon serar där äm nåttorna.

Om Bara kyrka.

Den påstår di hon skolle ståd ongor syndafloden.

1) En backe invid Torup, väster om Ladugården.

201

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
187.

Visan om syndafloden.

Eftersom syndafloden var på tal, erinrade sig mor
Hans Anders' en visa om syndafloden: ¹⁾

"De e en gammal bonavisa ifrå Bäre häråd, den lärde
ja når ja tjente i Bjeresø for femti år sin. Då sad vi
åppe po itt stenjære å sjång den åm kvällana."

Vi prisa högt det gamla testamentets lag
då levde paradiset's liv i en och var

vår Herre skipa då själva både lag och rätt
men nuförtiden går det på ett annat sätt.

Nej Gud nås, trala lila lila (3 gr.)

Men när som ondskan hon blev alltför svår
så gav Gud människan två tusen nådeår
men om på denna tid hon ej var bättre då
så skulle varje käft inunder vatten stå,
för synd -

Men när två tusen nådeår de tagit slut
så var man ej en smula bättre än förut
vår Herre sände då en väldig syndaflod
att bättra både folk och få för övermod.

Brå hårt -

1) Visan har sannolikt haft en större utbredning.
Den skall också vara känd i Halland.

Men för att jorden ej för folktom skulle bli
 så lät Gud Noak från förstörelsen gå fri,
 han jämte sin familj från sjönöd räddades
 och i en båt av Herren själv instuvades
 med gods -

Men när de lågo i sin sömn en stormig natt
 då stötte skutan hårt uppå Arararätt
 och gubben Noak då i skjortan rusar opp
 och efter gumman kom i kort galopp
 och skrek -

Men skutan höll för den var ej av engelsk plåt
 från Svarje var varenda bit av Noaks båt
 och gubben Noak glad att vara än vid liv
 omfamnar söner, döttrar och sitt eget viv
 och sjung -

Men hade gubben Noak drunknat med sin fru
 vi hade gästat uppå havets botten nu
 en skål för Noak då i bottnen timmer vi
 för han har räddat oss ifrån att fiskar bli:

Hans skål trala lila lila lila
 hans skål trala lila lila lila
 hans skål trala lila lila lila.

201.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

189.

Henriette Coyet.

Torup.

Nedanstående urgamla folkvisa är upptecknad på 1890-talet av Friherrinnan Henriette Coyet, Torup (f. 1859). Hon hörde den sjungas av ett gammalt bygde-original i från Värby i Bara socken, kallad Hans Läst eller Värby-Hans. - Flera av de äldre å Torups gods säga sig ha känt visan om Hr. Peder, men ingen kan numera erinra sig den fullständigt. Man kan därför vara Friherrinnan tack-sam för att hon tillvertagit visan, medan Hans Läst var i livet. - ett litet exempel bland de många på den pietet hon städse visat för Bara härads minnen.

Hr. Peder han tjente på konungens gård
För pengar och välskurna kläder
Ju mera han åt ju mindre han drack
Han sörjde ju nog för den kära.

Dotter kära ack dotter fin
Bätt dig nu ned till att skriva
Och skrif så till moderen
Att kärastan hon ligger döder.

När moderen får detta brefvet att se
Så dignar hon neder till jorden
Ack stalldräng kär, ack stalldräng säg
Sadla mig då dessa hästar.

Så redo de lite bättre fram
Så hörde de klockorna klämta
Ack ställdräng kär ack ställdräng säg
Hvad månde ju detta betyda?

Jo detta betyder att kärastan
Att kärastan hon ligger döder
Så redo de lite bättre fram
Der sågo de grafvarna grafva.

Ack grafvare kär ack grafvare säg
 Hvem grafven I åt denna grafven?
 Vi grafven den åt en sköna ros
 Som här i jorden skall rutna.

Så grafven den både vider och bred
 Så deri två kunna ligga
 Så redo de lite bättre fram
 Der mötte de bärarna bära.

Ack bärare kär ack bärare säg
 Hvem bären I på denna bären?
 Vi bära den åt en sköna ros
 Som här i jorden skall rutna.

Då tager han ut det blanka svärd
 Han hugger det uti sitt hjerta
 Sen tager de honom så blodig han var
 och lägger honom vid flickans sida.

Uppå denna grafven där växer två lind
 De tager hvarandra i handen
 Uti denna grafven der ligger två lik
 De har älskat hvarandra i lifvet.

Den vägen var lång och den skogen var trång
 Och stigarna vilse att rida -
 Han hade intet annat att trösta sig vid
 Än foglarna uti lunden de qvitttra.

Visan är förut upptecknad i Skåne av
 Eva Wigström - S.Asbo h:d, Folkdiktning s.36,
 och av Per Larsson - Ljunits h:d, Teckningar
 och Toner s.41.

201.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

191.

Jöns Åkesson.

Stora Mölleberga.

f. 1852. d. 1939.

Lantbrukaren Jöns Åkesson, Stora Mölleberga n:r 10, (F. 1852) har lämnat följande relation om bondeupproret 1811 ("bonakried"), så som han hört det omtalas av sina förfäder.

Min farfar han var med ibland dem och han rymde och han gömde sig på en höjhälle i Greve och där låg han i flere dagar. Och de gick och sökte dem där de låg och stack med sablarna in i höet.

De hade ju samlat sig på Torup till att börja med. De var beklädda med liar och tjyvor och grepar och vad vapen de kunde få fatt i. Sen tågade de därifrån till Klågerup.

Och där gick order ifrån Torup till greve Wörnerska regementet i Malmö. Så skickade de bud dit om han ville skicka en tropp till Klågerup. Och de kommer till Klågerup. Och så var bönderna oroliga. Så säger Wörner om de ville lugna sig och avlägsna sig.

Och de hade brutit sig in i källarna på Klågerup och hade tömt vintunnorna. Så blev de drivna in till

1) Berättelsen återgives, för tydlighetens skull, på riksmål.

Malmö. Där kom en ifrån en stallänga som hade skjutit en pistol på en husar så han föll av hästen. Och då började husarerna skjuta skarpt på bönderna. Och sedan forslades de till Malmö och där blev rannsakning.

Det var några drängar som hade protesterat i Bara kyrka mot kungörelsen om utlottning till beväring. Och när prosten hade kommit ner av predikstolen så hade en dräng sagt: "Det är lögn allt vad prosten har läst opp." Då svarade prosten: "Du talar så att huvudet kan ryka av dig." Och det hade han annämlt till kungens befälningshavande och han blev häktad och dömd till döden. Han hette Wärten.

Och prosten brukade själv prostgården och hade en gårdsdräng. Emellertid kom han ut en morgon och grälade på gårdsdrängen, han hade varit långsam och inte skött sig som han skulle. "Hade prosten sett vad jag har sett, så hade han inte sagt så mycket." - "Vad har du då sett?"²⁾

- "Jo jag har sett Wärten med huvudet under armen." - Och prosten blev vansinnig sedan.

¹⁾ Prosten Olof Borup, f. 1747, kyrkoherde i Bara och Mölleberga 1783, d. 1819. ²⁾ Andra uppgiva, att det var själve prosten Borup som såg Wärten med huvudet under armen, varenda gång han trädde ut sedan det blivit mörkt.

201.

LUND-UNIVERSITETS
FOLKLIVSARKIV

193.

Mils Larsson.

Lilla Mölleberga.

Berättelser av lantbrukaren och nämndemannen Nils Larsson, Lilla Mölleberga n:r 2, född därstädes 1850. *Ar 1939.*

1)
Hur Bjereshögs socken tillkom.

Bjeresse å Myllebarja di hörde ihoppa. De va en fröken såm råde åmm Bjeresse å en ongherre såm råde åmm Myllebarja. Så frija han te tösabiden å hon ville ente ha han. Å hon böjde itt kapell i Bjeresse å där va ente fynstor te den närra sian, for hon ville ente se te Myllebarja.

Om hällekistan på Lilla Mölleberga n:r 3.

Når Lars Pårs' far han böjde stuelången, då bevares våll skolle di ta sten där ifrå hälletjistan. Men de jick ente. Når di to sten så bröds jarnstången å, så di begå ed.

Om Galgabacken i Stora Mölleberga.

Di tjörde for ifrå Galjabacken å skolle jömma han,

1) Bjereshög i Bara härad är Skånes minsta socken (700 tunnlands areal och 130 innevånare). Andra uppgiva, att det var två systrar, som blévo ovänner, varpå de ej mera ville besöka samma kyrka, så att den ene byggde egen kyrka i Bjereshög. Den gamla kyrkan i Bjereshög, som revs 1894, torde nå varit Skånes minsta och oansenligaste tempel.

men di tjörde ente mer än en da. Så ville ente arbetarna mer. Di ble liasåm dållia all'i hopp.

De va Pär Annors far i Stora Myllebarja, han ble så så dålli så han dö.

Om "Kycklingahönan" i Stora Mölleberga.

Där skolle va liasåm en tjyllinjhyrna såm jick där å spöja. Där va en såm hidde Lars Larsen å han trode de va hans tjyllinjhyrna å ville jenna na himm. Men han ble dålli så han mätte ligga i åtta da.

Om dessa forminnen i Mölleberga socken, hällekitan, Galgabacken och Kycklingahönan må några korta anmärkningar bifogas.

Hällekitan är belägen på Lars Perssons ägor, Lilla Mölleberga n:r 3. "Så många såm har rörd i den, så har di blev dållia", uppgiver Lars Persson.

Galgabacken ligger i Stora Mölleberga, ett stycke norr om byn, i närheten av Önsvala bro. Där har fordom varit avrättningsplats och enligt sägnen, även tingsplats för Bara häråd.

Kycklinga-hönan (Tjyllinjahynnan) är en högt belägen stendös å ägorna till Stora Mölleberga n:r 5. Antagligen har den fått sitt namn därav, att den bestått av en stor taksten som vilat över några mindre. Men överliggaren är för länge sedan försvunnen och i den nuvarande folktron har monumentet fått sitt namn efter en kycklingahöna som gick där och spökade. Den omtalade Lars Larsson, som ville mota hönan hem, hade n:r 5 från 1852 till 1865. Stenarna skola ha kommit till platsen på det sättet, att en sten blivit kastad från Romeleklint eller Dalby mot Mölleberga kyrka, men stenen, som icke nådde fram, gick itu och föll ned på backen öster om kyrkan. En av stenarna, som varit nedfallen och blivit återupprest - eller också ditförd senare, har denna inskrift: ÅR 1804 ÅR DNA ST R ÅF B O S B P D. (B O S skall vara en Brör Olsson som i början av 1800-talet bodde på n:r 5).

Spökerier vid Bara prästgård.

Når Hilda jick å leste, så va Hålmgren å ja fårr

nåd ude ve Bare prästgård. De e rejell sanning, där va två starka hästa å di konne ente dra våss. Di stanna rent tvärt. Så jick ja åo å jick rongenån vöjnen å jick po, så konne di dra våss ijenn.

Så sa gamle Alström ad han hadde sitt en hoelös lij-process såm jick där.

Varsel.

Men här e nåd såmnt ti, så hära litte forvarsel, de tror ja.

La mi se, de va artan honöra åtti itt, nyårsdas maren, närre ve Sallerup. Min dräng å ja skolle tjöra ettor doktoren, vi va po väjen te Malme. Å då stanna hästana ve påstmännens. Å de ga si te å blåsa i träen liassån en hårrelving. Å då dö vår pöjke dan ettor.

De har ja vad ude for.

Ett bloss visar sig juldagsmorgonen.

Men då för i gamla tidor, når den gamla stuvelängan lå här, då slo där öpp itt blyss juladas maren ve firatiden

- 1) Jfr sid. 192. 2) En av Nils Larssons döttrar.
- 3) P.N.Holmgren, f. 1857, skollärare i Mölleberga i 40 år.
- 4) S.P. Ahlström, kyrkoh. i Bara 1867-1907. 5) Virvelvind.

tätt ve farstudaren. De va allti juladäs maren. Vi så de, for vi va tillia äppe å skolle te otesång.

Levande begravet får.

Når ja välte den gamla stuelängan, så lå där itt sjelett å itt får begravad ongor såmmarstuan. De va en gammal sägen, ad di skolle begrava itt jur levanes for där skolle ble tyr i hused.¹⁾

Eko på logen.

Men så ongor lergolled po loen där begrafte di för itt hästahod i vär jörna, for de skolle ji eko å då jick de lättare å tåska.

Jordlotternas namn på L:a Mölleberga n:r 2.

På flera gårdar, isynnerhet sådana som länge varit i samma släkts besittning, ha ännu jordlotterna sina särskilda namn. Nils Larsson har uppgivit följande namn från L:a Mölleberga n:r 2.

2)

Wyllemaen, Wyllemaehällan, Drahas, Såndraed, Gade-

3)

4)

ryggen, Ärtahälmen, Flintakoll, Sånbacken, Bjeresesticked,

Storadala, Lilladala och Grundsticked.

1) Tur. 2) "De jick jo tångt åppad" anmärker Nils Larsson. 3) = Sanddraget. 4) Bjereshögstycket, gränsar in- till Bjereshög.

201.

197.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Register.

Assartorp (Lyngby s:n)	159	Enskifte	101
Bannlysning	131	Essarp	131
Bara	186, 192, 195	Finn, jätten	96
Barnramsor	110-12, 122-24	Flackarp	109
Barsebäck (Harjägers hd)	100	Forminnen	94, 175, 176, 193.
Basbjer (Hyby s:n)	185	Galgabacken i Mölleberga	
"Bedaväjen"	150		193
Bjreshög	98, 178, 193	Genarp	127, 148, 158
Bondekriget år 1811.	129, 152, Greve (Nevitshög s:n)		121
	174, 191	Gudsdom	89
Bortbytning	134	Gårdsnamn	113, 171
Borup, O., prost i Bara	192	Gåtor	123, 162, 180
Bäckhästen	132, 144	Heckeberga	146, 148, 157
Bökebergslätt (Hyby sn)	145	Herregårdar	91, 95, 130, 148,
Carl XII	93, 146		152, 157-59, 185, 186
Danslekar	112	Hessleberga (Lyngby sn)	159
Djur, begraves levande	196		160
Döresten i Hessleberga	160	Hjärup (Uppåkra s:n)	94, 113
Eko, på logen	196	Hjärupavisan	116
Eksholm (Hyby s:n)	176	Hr Holger(Heckeberga)	148, 157

Hoveriarbete	145, 149, 158	Källor	89, 102
Hund (Såsom spöke)	90, 108	Lantmätare	132
Huvudlös	90	Lekar	112, 163
Hyby	130, 147, 152, 175	Leth, Per, kyrkoh.	178
Hästar	145	Likskara mötes	175, 195
Höjesten i Vismarlöv	150	Ljungby horn	99
"Jornälare", se Lantmätare.		Lund	96, 97
Jul	109, 163, 181, 195	Lundakvinnan	106
Järtecken	89	Lynghby	147, 160, 163
Jättar	96, 176	Majvisan	171
Kista, kvinna gömmes i	138	Mened	185
Kloster	159	Mossheddinge (Esarp sn)	
Klågerup (Hyby s:n)	129, 130, 152,		130
	174, 191	Månglestén	160
Knästorp	91, 92	Märkesdagar	161
Kungsmarken (Torna härad)	94	Mölleberga	193-96
Kycklingahönan i Mölleberga	194	Nattvakter i Lund	97
Kyrkheddinge	135	Naturläkare	92, 106
Kyrkor 96, 97, 130, 131, 147, 150, 175		Namnsägen	93
	178, 186, 193	Nevitshög	108, 117-24

Nordana (Kyrkeby s:n)	89	Skämtsagor	124, 154
Nyktterhetslöfte,		Spökhistorier 90, 91, 102-105,	
försök till	92	107, 108, 148, 160, 175, 192.	
Nämndemän	185	Stavrahusen (Uppåkra sn)	101
Nötter, lekar med	111, 163	Stubbamölla, i Knästorp	91
Ordstäv	105	Syndafloden	175, 186
Oskuld bevisas	89	Tal	173
Perstorp (Genarp s:n)	144	Tattaresällskap	151
Pingstgille	173	Tirupa-kärningen	103
Predikan, för 200 år sen 178	Torup (Bara s:n)	152, 185, 186	
Präster 92, 103, 124, 129, 135	Tottarp		126
	152, 178, 192, 195	Tremarkskärl	103
Rackare	145, 161	Troll	98-100, 133, 160, 177
Romeleklint 96, 150, 160, 177	Trolleberg (Flackarp s:n)	95	
Runsten, i Hjärup	94	Truls i Änga (saga)	94
Sagor 94, 124, 135, 154, 162	Ugglarp, Södra (Bonderup s:n),		
Självbiografi, en arbetares		Torna härad)	176
	166	Uppåkra	101-115
Skabersjö	185	Varsel	195
Skogsmannen	143	Verser	109 ff, 122, 159, 158
Skogsnuvan	143, 176, 186	Vesum (Knästorp s:n)	91, 92

Vinninge (Hyby s:n)	175	Åkarp (Burlöv s:n)	98
Vinningekvinnan	92, 106, 134, 175	Åkerman, J., kyrkoh.,	92
Visor	116, 117-21, 125-28, 153, 171	Åker-namn	196
	181, 187, 189	Åsumspågen	106
Vismarlöv (Hyby s:n)	150, 177	Ättelhög	175
Yddinge	" "	Östra Torn (Torna h)	93